Ч. 257 (15.058). Львів, субота 19. листопада 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіов. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Праський парлямент затвердить офіційну назву: Карпатська Україна.

Радіовий комунікат пресового бюра Карпатської України повідомляє: Міністр Ю. Ревай зложив у праському парляменті законопроект про офіційну зміну назви „Підкарпатська Русь" на „Карпатська Україна", „карпатороси", „русини" і т. п. на українці та аналогічну зміну назви мови.

Цю справу вирішить праський парлямент мабуть ще в пятницю.

——o——

Проти нерозважної еміґрації.

„Нова Свобода" з 13. ц. м. (ч. 117) містить заклик до української молоді з Галичини та з інших країв, щоб вона стрималася від нерозважної еміґрації. Наводимо той заклик у цілості:

(Хуст, 12. XI.) Довідуємося, що в Галичині, передусім серед молоді, зростає бажання переїзду на Підкарпаття для праці при розбудові нашої державности. Ми добре розуміємо й цінимо патріотичне захоплення кожного українця і повну, безоглядну готовість віддати свої услуги нашій справі і виконувати тут хочби найважчий обовязок. Знаємо, що ці наміри у наших галицьких братів родяться з ідейности й щирого почуття до нашого Підкарпаття. **Одначе в теперішніх умовинах і в теперішньому часі переїзд на Підкарпаття вважаємо недоцільним і нерозважним почином.**

Ми щойно на самому початку нашої державницької праці. У звязку з перебудовою цілої чехословацької республики і внаслідок віденського рішення доводиться нам переорганізувати від основ устрій та лад Підкарпаття. Виміна й переміщування людей є у нас у повному ході та з тим мусимо поборювати труднощі, які, очевидно, всяка мандрівка людей викликає. У таких обставинах новий приплив людей ці трудноші тільки збільшує. **Тому цією дорогою радимо нашим братам з інших українських земель та з еміґрації, не вибиратись стихійно і самочинно на Підкарпаття.** Робимо це в їхньому інтересі, а серцем ми з ними. **Уважаємо, що кожний мусить працювати для рідного народу на своїй вужчій батьківщині і там спричинитися до поліпшення долі свого народу.**

Румунія та Югославія постачають до Карпатської України кукурудзу.

Як подає „Нова Свобода" (ч. 117), уряд Карпатської України подбав про харчеве забезпечення держави. Перші транспорти кукурудзи вже прийшли і їх розділено між такі місцевости: Рахів — 150 метр. сотнарів, Ясіння — 150 метр. сотн., Ясіння-Зимір — 150 м. с., Хуст — 300 м. с., Великий Бичків — 150 м. с., Дубове — 150 м. с., Усть-Горна — 150 м. с. і Нересниця — 150 сотнарів.

Крім цього з Румунії йде через польську територію 45 ваґонів кукурудзи, з того на лінію Лавочне—Воловець скермовано 15 ваґонів, що їх розділять у Сваляві, Воловім, Майдані і Прислопі. Інший транспорт іде через Вороненку—Ясіння до рахівської округи.

Ще інший транспорт 38 ваґонів румунської кукурудзи та 45 ваґонів югославянської кукурудзи є в дорозі до прикордонної стації Валя-Вішавель. У Румунії та Югославії замовлено крім того дальших 1.000 ваґонів кукурудзи.

Бродій далі у вязниці.

„Нова Свобода" з 12. ц. м. заперечує чутки, буцімто Бродія випустили з вязниці і що його витали мадяри в Ужгороді. На підставі інформацій із достовірного джерела „Н. С." повідомляє, що б. премієр Бродій далі сидить у праській вязниці на „Панкраці". Виявилося, що Бродій приналежний до Зарічча, отже далі залишився громадянином держави чехів, словаків та українців. Тому теж його буде судити федеративний суд. Домагання мадярської преси, щоб Бродія судив ужгородський суд, є лиш звичайною, безпідставною аґітацією, бо тепер в Ужгороді є мадярський суд.

Жінка Бродія залишилася з дитиною в Ужгороді.

Nr. akt. VI. 1. Pr. 581/38. — Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w składzie: Przewodniczący: Wiceprezes S. O. Z. Malicki, Sędziowie S. O. dr. J. Locker S. O. dr. K. Pomorcikiewicz, w sprawie konfiskaty czasopisma pt. „Dilo" z daty Lwów dnia 1. listopada 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 581/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 8. listopada 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 31. X. 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Dilo" Nr. 243 z daty Lwów, 1. XI. 1938, zawierającego: 1) w artykule zaczynającym się w tytule od słów „U 20. Rokowyny" w całości z tytułem, 2) w artykule pt. „Konferencja w sprawie ukraińsko-pol. myra" w ustępie od słów „uzejie ukrainci" do słowa „samowyznaczenia" 3) w artykule pt. „Nowynky" w ustępie od słów „Z nahody" do słów „wyhołosyły promowy", 4) w artykule zaczynającym się w tytule od słów „Z sudowoji" w całości z tytułem — znamiona ad 1) 2) 3) zbrodni z art. 154 § 1 i 2 k.k., ad 4) występku z art. 170 k.k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. 12. 1862 Dzpp. Nr. 6. ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Artykuły wymienione ad 1), 2), 3) propagują ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne i w ten sposób publicznie nawołują do zbrodni stanu. Artykuł ad 4) świadomie, tendencyjnie i fałszywie przedstawia postępowanie władz sądowych i w taki sposób szerzy nieprawdziwe wiadomości mogące zaniepokoić ogół publiczny. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Z. Malicki wr. Wiceprezes S. O. Protokolant mr. Berabolak wr. Za zgodność wz. Kol. kier. ....

Де джерело неспокою?

Львів, 18. листопада 1938.

В міру, як ріс у Львові і краю неспокій — лунало щораз більше окликів і покликів про конечність спокою. І лунають вони далі, бо не минулася їх потреба. Коли навіть нема драстичних подій, то проте не минулася атмосфера, яка каже нпр. українським установам у Львові стриматись ще з усуненням усіх зовнішних слідів недавніх подій, з остраху, щоб вони ще не повторились і щоб шкода не була подвійна. І тому серед покликів, що їх ми чували в останніх днях, були голоси найвищих авторитетів — з українського та польського боку. Відізвався і Митрополит і з покликанням на нього — провідники українських культурних, господарських та тіловиховних установ і організацій. З польської сторони — мали ми палку промову львівського воєводи 11. ц. м. перед львівським театром та її гомінкий газетний відгук. „Слово Народове" просто заявило, що поклик воєводи, звернений здебільша під адресою польської молоді, вривається у відчинені двері та звертається під адресою фальшивою, бо винуваті не поляки, а українці. Ценоторійний ендецький підхід, який засадничо зґори та в усьому бачить тільки українське зло та українську вину, і тому з таким становищем дискутувати не можна. Зате вже „Вечір Нови" (гляди огляд преси у нинішньому числі) глядить трохи глибше і добачує атмосферу неспокою у тому психічному підході до нинішньої цілої ситуації у Польщі, який зродився з розпаду Чехословаччини та шукає анальоґій на тутешньому терені. І тому той польський часопис витає заяву воєводи, що — мовляв — українці мусять позбутися омани, немов ця країна може стати „дискусійною проблемою". Для обективности автор признає, що і в поведінці польської студентської молоді слідне також почуття якоїсь провізорії, якоїсь тимчасовости, і кличе до неї, щоб вона вірила словам львівського воєводи...

Теоретизування на тему джерел того неспокою, що проявився у нас в останніх тижнях і днях, може тривати днями і ночами, без кінця і міри, як тема дійсно невичерпана. Але ми не будемо торкатися причин посередніх, не будемо завертати до тих джерел, якими є визвольницький здвиг заперед 20-ти літ та вся пізніша польська національна політика, або й усі ті явища, які звязані з системою, про яку ми два дні тому писали з приводу поголосок про якісь недалекі персональні зміни у державно-адміністраційному апараті. Хочемо звернути всім польським офіціяльним (державним) і громадським чинникам, яким залежить на тому, щоб вспокоїлись на нашому краєвому терені уми, на одну безпосередню причину схвилювання, яке триває від тижнів і при всіх найбільш авторитетних покликах не може улягтись. Ця причина не має нічого спільного з почуттям „тимчасовости" ані з історіософічними міркуваннями, ані з теоріями про динаміку всіх національних рухів ані з мінхенським рішенням.

Маємо на увазі безупинне дратування всіх українців у Польщі (не кажемо вже про українців поза нею, бо на них може не залежати тим, які зі своїми покликами звертаються тільки до громадян польської держави) тими речами, що їх виписує польська преса, які подає ПАТ та яке говорить Польське Радіо про Карпатську Україну. Нині для кожного політично думаючого поляка, не тільки для публіцистів-інтелектуалістів типу п. Червіського з „Політики", є аксіомою, що загострення польсько-українських відносин прийшло через розбіжність польського та українського становища у

справі Карпатської України. Польське міністерство закордонних справ повело акцію за спільною польсько-мадярською границею. Польська преса всіх виглядів і типів почала орудувати тут, як одним із найголовніших аргументів (якщо не єдиним та найголовнішим) — „українською небезпекою", себто аргументом, який бив просто в українців. Прийшло віденське рішення, але ця акція польських чинників та польської преси не припинилася. На польську дипльоматичну діяльність можна не мати впливу і її навіть важко аналізувати та займати до неї якенебудь критичне становище, бо ресорт закордонної політики завжди найбільш вразливий і навіть на терені парляментарних установ рідко коли допускає до мериторичної дискусії. Але до українських мас безпосередньо не доходить те, що діє міністерство закордонних справ, тільки те, що в цій справі виписує польська преса, що каже Польське Радіо та ПАТ, що про це горлають „стихійні і спонтанічні" та „власновільні" польські пресові комітети, збори, маніфестаційні походи і т. п. імпрези, яким не видно кінця. Ось два дні тому знову відбулась у Львові польська студентська маніфестація: похід польських студентів пішов під мадярський консулят з окликами на честь польсько-мадярської границі, ну й очевидно з усіми наймождивішими образливими і зневажливими окликами про Карпатську Україну й українців. Які в даному випадку мають бути українські настрої?! Як тут має формуватись атмосфера спокою і мирної праці?! Хто кого тут дратує, нервує, виводить з рівноваги духа?! Чи можна вимагати від українського громадянина, та ще й від української молоді, щоб вона з англійською флегмою читала все те і слухала, що від кількох тижнів, щоденно, вічно і безупинно пишеться і говориться про частину українського народу?!

Тому звертаємось оцим до всіх польських чинників, відповідальних за нинішній стан відносин і за стан умів на українських землях у Польщі, щоб поважно призадумались над тими безпосередніми спричинниками розбурхання українських умів, що їх ми вказали. Є такі польські чинники, які можуть дій невідповідальній кампанії покласти кінець. І коли тим чинникам дійсно залежить на тому спокою, до якого взивають, то мусять подбати, щоб висохло найважніше джерело нинішнього неспокою — пресова, радієва та вулична кампанія проти Карпатської України. Що тут багато теоретизувати, казати про небезпечний для цілости польської держави український ревізіонізм та „ірредентизм", про автономізм і т. д.: ми вказуємо на річ цілком конкретну, реальну, таку, яку можна зараз таки своїми змислами — дотиком відповідних чисел газет та слухом відповідних промов — перевірити, і кличемо: **покладіть, панове, кінець цій історії!**

ік.

Свято словацької національної єдности.

20. ц. м. у цілій Словаччині відбудуться маніфестації національної та політичної єдности словаків.

Провід партії о. Глінки видав відозву, в якій взиває словаків масово взяти участь у маніфестаціях. Після обєднання словацьких партій мусить дійти до повного обєднання цілого словацького народу. Добро народу мусить стати найвищим імперативом для кожного словака, тому мусять покінчитись усі непорозуміння в народі.

Також появилися відозви словацьких єпископів, які взивають духовенство та цілий нарід до участи в маніфестаціях. 20. ц. м. в 13 годині в усіх словацьких церквах залунають дзвони на знак обєднання всіх словаків, які готові все зробити, щоб зберегти свою незалежність.

АРЕШТУВАННЯ СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ПРОВІДНИКА.

На приказ братиславської дирекції поліції арештовано у Подебрадах б. ґенерального секретаря соціял-демократичної партії Словаччини Оха, який виробляв нелегальні пашпорти для австрійських жидів. (АТЕ).

За нову Европу.

Дискусія французьких політиків.

У французьких політичних колах виринула цікава дискусія на тему закордонної політики. Треба признати, що учасники цієї дискусії, до живого схвильовані заломанням версайської політичної системи, основно беруться до справи і глибоко аналізують причини невдачі повоєнних мирових договорів.

Член французького сенату Портман виступив у Парижі перед дібраною публикою з промовою, в якій гостро скритикував закордонну політику Франції. Він кинув під адресою французької дипльоматії докір зокрема за те, що вона, беручи версайський договір як основу всієї своєї політики, переочила факт незугарности, нельоґічности та штучної латанини постанов цього договору. Тільки недостача передбачування і повне незнання всесвітньої історії породили були в головах авторів версайського мирового пакту думку, що „мирові договори" можна заключувати на вічність. Одинокий ґенеральний секретар з Ке д'Орсей Бертельо в кілька днів по підписанні версайського договору передсказав, що цей договір утримається найдовш трицять років. Він зробив помилку на десять років тому, бо не передбачив Гітлера. Мирові договори віденського конґресу з 1815 року були в силі 65 років, вестфальський мир 115 років. Причини, що мирові договори, що їх заключують на вічність, не тривають звичайно навіть одної ґенерації, шукати треба в тім, що автори цих договорів рахуються тільки з актуальним в даній хвилині розподілом сил і бажають його на все стабілізувати. При заключуванні мирових договорів звичайно не беруть під увагу, що безсилля пригнічених народів диктує цим народам завсіди потребу шукати шляхів до сили й волі, до національної та державної незалежности. Масарик і Бенеш зробили у Версалі грубу помилку. Вони сперли свою різнонаціональну державу на кінець війни, а не на початок мира. Їм здавалося, що антантські союзники будуть увік солідарні і що Чехословаччина буде останньою цеглою у будівлі европейської системи. Так воно справді було якийсь час, але тільки так довго, доки в їхній системі не позначилися риси та заломання. Ці риси та заломання мусіли прийти з хвилиною, як Німеччина пересунула тягарі політичної ваги. Сенатор Портман боронить бувшого французького премієра Флядена, що вже перед роками, зараз після своєї подорожі до Берліна, висловився був за ревізією закордонної політики й через те мусів перетерпіти багато напастей. Сьогодні кожний француз бачить, що розвиток політичної та територіяльної перебудови Европи був би скінчився меншою невдачею Франції, якщоб зрозуміння для історичних конечностей найшло було доступ до голов французьких державних керманичів. Портман признає можливість довготревалих міжнародніх договорів, але тільки під умовою, що ці договори не будуть диктовані короткозорою політикою хвилево сильніших. Мир є тільки тоді справдішнім миром, коли він нероздільно звязаний зі справедливістю і пошануванням права кожної людської збірноти. Вкінці Портман заявляє, що наші часи стоять під знаком рівного права всіх націй. Їх характеристичною признакою є факт, що до голосу приходять навіть давно призабуті, або легковажені досі нації.

Подібні думки про потребу перебудови сучасного політичного стану в Европі висловлює багато французів і це дуже втішне явище, коли мати на увазі, що політична думка французів нераз корисно запліднювала уми всього світу. Не маловажне для нас також, що в цій дискусії часто падає слово „Україна" і „українці" в розумінні чинника, що мусить грати важну ролю в новій Европі, якщо має дійти до якогось справедливого і тривкого ладу в цій збалканізованій частині континенту.

Італійська преса за мадярами.

(Від нашого кореспондента).

Рим, у листопаді 1938.

Дехто думав би, що після остаточного устійнення границь, тимбільше по обсадженню мадярами у Відні признаних їм територій перестане також і нагінка на нас у пресі деяких неприязних нам країв. В дійсности мусимо на жаль відмітити цілком протилежне явище.

Пропаганда проти... Карпатської України, проти її уряду, проти поодиноких осіб підіймається щораз сильніше, особливо серед мадярів, які опираючися на підтримці їм заприязнених держав, знову пруть всією силою до того, щоб змінити віденське рішення в їх користь, головно щодо Підкарпаття. У цій пропаґандивній роботі підпомагає Мадярщину дальше дуже сильно також італійська преса, яка повисилавши тепер скрізь своїх кореспондентів, але розуміється лише по мадярській стороні, розписується подрібно про всі події, підчас окупації мадярськими військами признаних їм територій.

Так поїхав навіть і начальний редактор римського щоденника „Іль Джіорнале д Італія" Ґайда до Будапешту і як можна було сподіватися, з „нестриманою симпатією" до нас, доливає ще й свій „сос", щоби спекти печеню для мадярів.

Пісенька стара і утерта, мовляв Карпатська Україна ще не знає як себе назвати; і ось кореспондент витягає звідкілясь навіть назву „Карпація боскова" себто лісиста Карпатія, та пише, що вона природно тяготить до Мадярщини і через те багато „рутенів", що залишилися по той бік границі, дивляться з тугою і з неспокоєм на людей, що перейшли сюди".

Та вже у другій статті з Будапешту бачимо поступ. Автор стверджує, що Мадярщина тепер матиме багато питань до вирішення, головно питання соціяльне, аґрарна реформа, ну і розуміється питання жидівське, причому він стверджує, що приріст цього елементу, головно і Підкарпаття, досить сильний. Розвязка цього останнього питання на думку автора дуже важна, бо власне жиди контролюють до великої міри всі мадярські ідеї, чи то часописами, чи то книжками, чи театром і мають у своїх руках капітал, торговлю і промисл, не говорячи вже про банки. Сподіваймося, що автор простудіювавши дальше ці питання, переконається, що всі ті „рутені", „русі субкарпатічі" тощо таки не мадяри, та що всі ті делеґації орґанізовані тепер Фенциком і спілкою, про що розуміється реферують дописи з Будапешту, замовлені за кляті гріш, який Мадярщина могла би тепер краще зужити для реорґанізації своєї країни.

Таких цвіточків журналістичного мистецтва можнаб і ще більше подибати, а нам здається, що не личить фашистівській пресі перекручувати дійсний стан річей в такий спосіб, в той сам час, коли Італія і тимсамим і фашизм стали на чолі боротьби з поширюванням фальшивих вісток у пресі.

Зате мило вражає нас, що католицька італійська преса, на чолі з „Оссерваторе Романо" заняла далеко обєктивніше становище щодо нашого питання. І так згаданий католицький щоденник, обговорюючи віденське рішення, каже, що на підставі даних з Будапешту, в Ужгороді є: 4.000 мадярів, 8.000 чехів, 6.000 українців і 5.000 жидів, в Мукачеві: 5.000 мадярів, 6.000 українців, 8.000 жидів і 2.000 чехів, а в Берегові 9.000 мадярів, 2.000 чехів, 3.000 жидів і 2.000 українців, отже виходить з тієї статистики, що мадяри мають більшість лише в Берегові". Також ватиканський двотижневик „Расеня Інтернаціонале" у числі з 25. жовтня ц. р. посвячує дві сторінки виключно нашому питанню, передруковуючи кілька статтей. Перша з італійського

деника „Іль Телеграфо" з Ліворно, неприхильна для нас під заголовком „Хто такі рутени", друга знаменита стаття швайцарського журналіста П. Е. Брікета, що появилася в першім числі „Ревю де Прометє", під заголовком „Україна і СССР" і вкінці вже нам відома стаття Е. Інсабата під заголовком „Карпатська Україна", про яку я вже інформував наших читачів. Є там також відбита географічна карта з часопису „Італія", де в поясненні називають нас навіть — циганами.

Н. С. С.

Перше засідання парляменту нової союзної держави чехів, словаків і карпатських українців.

У четвер 17. ц. м. відбулося перше засідання парляменту Чехословаччини, по її основній перебудові; підчас недавніх переломових днів парлямент заступав політичний комітет парляментарних партій. Внаслідок зменшення державної території чесько-словацький парлямент втратив 69 послів.

Нарадами парляменту проводив премієр ген. Сировий. Побіч нього сидів премієр Словаччини о. Тісо; по другій руці ген. Сирового стояло пусте крісло. Його призначили для прем. Карпатської України о. Волошина. Одначе о. Волошин не приїхав з причини важних державних справ. Уряд Карпатської України заступав мін. Ревай.

Словацькі міністри Тісо, Дурчанський та Чернак появилися в одностроях ґвардії Глінки. Німецьку меншину у новій Чехословаччині заступало пятьох послів націонал-соціялістичної партії.

По вступних формальностях промовляв прем. ґен. Сировий. Він заповів, що у найближчому тижні зберуться народні збори, які виберуть президента республики.

Прем. Сировий заявив також, що уряд представить парляментові проект закону про повновласти, які дозволилиб урядові у конечних випадках на самостійне, скоре рішення.

Опісля прем. Сирови представив парляментові проект конституції для Словаччини; проєкт цей відіслали до конституційної комісії, яка у пятницю розглянула його.

Проект конституції Словаччини.

УРЯД.

Проєкт нової конституції Словаччини передбачує, що виконавчою владою у Словаччині буде тільки словацький уряд. Його назначуватиме президент федеративної республики на внесок словацького сойму.

СОЙМ.

Вибори до цього словацького сойму відбудуться два місяці по оголошенні нового конституційного закону. Перше засідання словацького сойму скличе президент республики до Братислави, 30 днів по виборах.

ПОДІЛ КОМПЕТЕНЦІЙ МІЖ ЦЕНТРАЛЬНИЙ ТА СЛОВАЦЬКИЙ УРЯД.

Законодатну владу для цілої федерації виконуватимуть народні збори. Народні збори ухвалюватимуть закони в обсягу, що його передбачує конституція для осередньої влади. Вони рішатимуть у справах — діяльности уряду, у справах закордонної політики федеративної республики, у справах війни і мира, у справах, які торкаються еміґрації, мит, транспортів, пошт, телеграфів, телефонів, адміністрації державними довгами, затягання державних позичок, у справах монополів та податків.

До компетенції словацького сойму належатимуть культурні, релігійні та господарські справи на словацькій території. Урядовою мовою та мовою навчання у Словаччині буде словацька мова.

ВІЙСЬКО.

Національна оборона належатиме до справ, які входять у компетенцію центрального уряду, але підчас мира словацький уряд усталюватиме контингент рекрутів, а словацькі вояки служитимуть у словацьких частинах на своїй території.

СУДІВНИЦТВО, СКАРБ.

Компетенцію у справах судових матимуть у Словаччині найвищий та провінціональні трибунали.

Амортизація державних довгів обовязуватиме Словаччину тільки частинно, відповідно до цього, кілько з цих позичок зужили на території або в інтересі Словаччини. Словаччина братиме участь у буджетових видатках адміністраційних ресортів та спільних для цілої республики підприємств, одначе тільки у відношенні відповідним до висоти податків, які усталюватиме передбачена конституцією комісія.

——o——

Пішта Фенцик говорить.

Пресове Бюро Карпатської України повідомляє, що відомий мадярський прислужник Пішта Фенцик виголосив учора (17. ц. м.) в будапештенській радіовисильні жахливим волапіком промову, в якій атакував теперішній уряд Карпатської України, заявляючи, що найвірнішим та найкращим представником „карпаторосів" є він сам.

ПАТ широко реферує промову оперетково вождя „чорних сорочок", який після прилучення Ужгороду до Мадярщини продовжує свою „діяльність" при столику ужгородської каварні „Асторія" в товаристві одного чужинецького консуля.

У своїй промові — як подає ПАТ — Фенцик говорив, що „русский народ" міг довгі століття задержати в рямках мадярської держави деяку незалежність. Двацятилітній побут у чехословацькій державі був неволею, з якої тепер усі „русскі" хочуть визволитися. Щоб признати права русинів — говорив Фенцик — не треба конче зброї або крови, бо вистане добра воля і справедливість. Фенцик вірить, що мадярський уряд та великодержави забезпечать мир в Европі лиш тоді, коли всі народи і меншини будуть заспокоєні.

Як бачимо, то спікер вчорашніх карпатоукраїнських радіових комунікатів зовсім оправдано радив Пішті Фенцикові спробувати ще карієри серед голівудських фільмових коміків.

В АНГЛІЇ СКАСУВАЛИ КАРУ СМЕРТИ НА 5 РОКІВ.

Британська палата послів приняла 114-ма голосами проти 89-ох внесок консервативного посла Адамса, щоб на пробу скасовано кару смерти на 5 років.

І. БИЛИНА. 2

Надвох стільцях.

Ч. сказав комендантові табору, що українці годяться на те, щоб він залишився у таборі, і ми вийшли на терасу форту, в якім був наш табор. Тут він мені розказав таку історію:

— Я приходжу з оцього — він показав рукою — форту за горою.

Той форт, властиво невеличку вежу, ми знали, тільки не знали, що в ній пробуває хтось з наших полонених.

— У тій вежі я пересидів вязнем від осени 1917 року аж до тепер.

— Якто? — питаю здивований.

— Так, сам один, не стрічаючись з ніким з людей, навіть італійська варта мала строгий заказ зі мною говорити; а їсти подавали мовчки і мовчки відходили. Щойно після перемиря я міг з ними розмовляти.

— За що-ж вас так тяжко покарали?

— Ви чули про battaglioni d' avvicinamento?

— Чув, але не знаю докладно.

— І я зразу не знав. Але послухайте. Я попав до неволі зовсім правильно ще в 1915 році. Я був комендантом полевого шпиталю — бо я — хорунжий санітетів, перед війною медик четвертого року — на плиті Добердо. Вночі італійці прорвали фронт, — Ви знаєте, тоді австрійці на італійськім фронті мали дуже мало війська, — підійшли аж до мого шпиталю і забрали мене з цілою службою й усіми раненими до неволі. Я не є дезертир! — повторив він ще раз з притиском — Я був у таборі в К. над Падом. Там було кільканадцять полонених старшин, з наших я і ще один українець, називається Г. У К. ми перебули до осени 1917 року. В осени того року командант табору прикликав нас, тобто мене і Г-а, до себе і спитав, чи ми не хотілиб зголоситися до руського — він сказав рутено — леґіону. Коли ми спитали, що це за леґіон, він не хотів нам сказати, але сказав, що якщо ми зголосимось, то він нас відошле, куди треба, і там ми довідаємось.

„Ми нарадилися й рішили зголоситись. Які рахунки мав Г., не знаю. Але я думав так: я прийму російське громадянство, мене вишлють до Росії і там, евентуально, далі буду битися чи піду служити до шпиталю. Щож? Війна протягалася. Неволя ставала нестерпна. Це ви розумієте. Один Бог знав, які політичні зміни могли по війні настати. Отже чи не все одно було деще раніше стати громадянином якоїсь іншої держави, чи ждати, аж війна скінчиться? А чи це було чесно?... Якщо я не хотів ухилятися від фронту, то однаково було чесно битися по австрійськім боці чи російськім, принявши факт, що по однім і другім боці були наші брати.

— З русофільського становища ви думали правильно, — признав я.

— Отже ми зголосилися і на другий день нас відослали до Міляно, де була централя для формування тих леґіонів. Нас припровадили до якоїсь команди, до якогось полковника. Впадала в очі його довга чорна борода. Полковник представився, — говорив чистою російською мовою, — рекомендуючи себе як росіянин, — вигляд лиця дещо зраджував семітське походження — професора університету, спеціяліста в судовій психіятрії. Його проникливий погляд мір свідчити, що він говорив правду.

Полковник просив нас сідати і подав папіроски.

— Панове, — сказав він, — ви знаєте, що центральні держави находяться на краю своїх сил. Нема вже ніякого сумніву, що їх цілком розібють, особливо від тепер, як Америка станула по нашім боці. З Австрії не залишиться ні сліду. Вона розпадеться на національні держави. Всеж уряди центральних держав терором змушують своїх підданих далі воювати. Щоб приспішити кінець війни і зменшити терпіння народів, уряд його величества італійського короля рішив потворити з численних добровольців, ваших полонених, що до нас зголошуються, національні леґіони, які матимуть на нашім фронті спеціяльне призначення. Творяться чеські, польські, сербські, румунські й руські леґіони. В імені італійської влади пропоную вам вступити до леґіону вашої народности. Ви будете на службі Італії в ранзі, з авансами й гажею наших старшин, а після війни матимете вільну руку: або лишитеся в нас або виїдете, куди схочете. Чи маєте, панове, що запитати?

— Я прошу — відозвався я — нам сказати, що це за спеціяльне призначення матимуть ці леґіони?

Полковник глянув на мене.

— Властиво цього я не повинен вам сказати раніше ніж ви дали свою згоду вступити на нашу службу. Як старшини будете розуміти, чому. Але тому, що хочу бути з вами зовсім щирий, надіючись і від вас щирости супроти моєї пропозиції, скажу вам: ці леґіони не будуть битися, тільки будуть ночами підходити під австрійську лінію напроти полків своїх народностей і будуть намовляти своїх земляків переходити на

Летунська комунікація між Прагою і Хустом.

Крім автобусової комунікації Хусту із Словаччиною, наладнано теж правильну летунську комунікацію в Карпатській Україні. Як подає словацька преса, літаки відлітають із летовища в Солотвині кожного дня в год. 8. і 9.

—o—

Чеська католицька партія приєдналась до партії національної єдности.

Президія виконавчого комітету партії чеських католиків рішила одноголосно прилучитися до партії національної єдности.

В найближчому часі до цієї останньої прилучиться також моравське крило католицької партії під проводом голови партії о. Шрамека.

ЛІКВІДАЦІЯ ЛІВИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ У ЧЕХІЇ.

У звязку з припиненням чеської комуністичної партії, уряд зліквідував такі орґанізації:

28. жовтня — „Союз солідарности для охорони прав і суспільної помочі";

5. ц. м. — „Ліга охорони прав людини";

16. ц. м. „Союз молодих" та „Робітнича варта".

Крім того розвяжуть ще робітничу Федерацію фізичного виховання.

20 роковини незалежности Латвії.

Латвія святкує 20. роковини незалежности.

Міністр Мунтерс уладив принаття у честь президента республики; запрошено туди міністрів та дипльоматів. У святі беруть участь міністри закордонних справ Литви й Естонії.

Один латвійський міністр виїхав до Ковна, другий до Таліну, де також святкують латвійські роковини.

ЛЕТУНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

В четвер почалась у Таліні летунська конференція представників Фінляндії, Естонії, Латвії та Литви. Вони радять над оснуванням летунської лінії, що проходила би крізь усі балтійські держави.

З українських справ у Варшаві.

100-ЛІТТЯ СМЕРТИ КОТЛЯРЕВСЬКОГО.

З приводу 100-их роковин смерти І. П. Котляревського **проф. Павло Зайцев** відчитав 26. м. м. на окремих зборах Семинара Української Фільольоґії в У. Н. І. цікавий реферат про автора Енеїди.

За минулий тиждень відбулося в У. Н. І. кілька наукових рефератово-семинарійних сходин при великій фреквенції.

Управа **Союзу Українок-Емігранток** вшанувала роковини Котляревського вдалим вечором, на якому **проф. Дмитро Дорошенко** виступив з цікавим, хоча у популярній формі переданим, рефератом. На вечір (відбувся 6. листопада у Східному Інституті) прибув великий гурт нашої варшавської інтеліґенції.

ВЕЧЕРНИЦІ МАЛЯРІВ.

Українські пластики, згуртовані в рухливому товаристві „Спокій", що під розумним і дбайливим проводом **проф. Мегика** почало вже новий рік праці — запросили українську громаду на дуже дбайливо підготовані вечерниці, що мали лише одну хибу, типову зрештою для українських імпрез: за малу фреквенцію громадянства. Ті, що на ці вечерниці прибули, мали нагоду подивляти вигадливість і смак орґанізаторів. Найбільше не дописали... пані, а шкода, бо до них усміхалося найчастіше щастя у льосуванні цінних нагород — мистецьких праць членів „Спокою". Внедовзі заходами цього товариства відбудеться відчит **д-ра Ю. Липи** про „українське провідництво".

УКРАЇНСЬКИЙ КЛЮБ.

Довідуємося, що справа реактивування **Українського Клюбу** у Варшаві вже на добрій дорозі. Орґанізатори підшукують відповідну домівку, де побіч клюбових кімнат могла би приміститися Українська Студентська Громада.

Відкриття Українського Клюбу слід сподіватися ще перед Різдвяними Святами. Булоб дуже бажане, щоб орґанізатори не забули про потребу української харчівні, яка передовсім обслуговувалаб нашу академічну молодь.

НА УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОМУ ВІДТИНКУ.

Своєчасно інформували ми про проект створити у Варшаві клюб українських і польських публіцистів і журналістів. Сьогодні можемо подати дальші вістки в цій справі.

Довідуємося, що наладнання українсько-польської інформаційної служби доходить до кінця. У Варшаві відбулося серед польських зацікавлених пресових кол багато розмов на цю тему. Переважає думка, щоб ідею українсько-польської пресової виміни поглядів і думок не вязати окремим статутовим товариством, лише дати їй форму свобідного порозуміння людей з ріжних політичних таборів, зацікавлених українською справою. Є проекти видавати окремий польський місячник, присвячений виключно українсько-польським краєвим справам, орґанізувати відчити українських політиків і культурників, авторські вечори письменників і поетів, прогульки в терен тощо.

Акція має приватний характер. **КТВ.**

нашу сторону. Через це називаються bataglioni d' avicinamento.

— А чи є можливо, — питаю, щоб руський леґіон був висланий на російський фронт?

— Ні, це виключене.

— Так я...

Полковник бачив, що я з місця хочу відмовитися. Він перебив мені:

— Не рішайтеся передчасно й не подумавши. Даю вам десять хвилин до надуми. Прошу піти до цієї кімнати — він показав рукою; як пізніше виявилося, в цій кімнаті був підслуховий апарат — і нарадитися. Після цього дасьте мені відповідь:

Ми вийшли до кімнати.

— Я не йду, — сказав я.

— А я йду, — сказав Г. — Що?! Я буду живцем гнити в неволі?! Нехай пропаде Австрія! Що вона нам дає?!. А після війни, ти чув, можемо зробити, що схочемо. Я виїду до Америки. Багато наших американських земляків бється по боці Антанти.

— Все одно, — кажу — я не йду. Це робота не для мене. Що інше вибрати собі по своїй волі нову батьківщину, як я хочу вибрати Росію, і битися за неї, а що інше робити таку жертвичну роботу, як він нам пропонує.

Г. навіть не дав мені договорити.

— Ну, то наші шляхи розходяться.

— Щасти Боже!

Ми поцілувалися, бо було ясно, що розстаємося надовго, може на все. Все-ж ми перебули довгі два роки спільної недолі!

(Докінчення буде).

ПРОВІД КОМСОМОЛУ УССР В РУКАХ „ВОРОГІВ НАРОДУ".

Секретаря комсомолу УССР уважають „ворогом народу".

Подаючи цю вістку, „Комсомольська Правда" стверджує, що необхідно очистити провід комсомолу УССР з ворожих та сумнівних елементів. Другому секретареві комсомолу УССР закидують, що він недбалий.

—o—

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ДОЗВОЛИТЬ ЖИДАМ ПОСЕЛИТИСЬ У БРИТІЙСЬКИХ КОЛЬОНІЯХ.

Британський міністр координації нац. оборони порушив на зборах консерватистів справу жидів зі Середущої Европи. Він висловив сумнів щодо можливости імміґрації жидів до Анґлії, зате імміґрацію до брит. кольоній уважає можливою. Він висловив надію, що інші держави причиняться до такої розвязки жидівського питання.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Середа, 21 листопада 1888.

„НЕ ХОЧЕМО ЛАСКИ!"

У справі вживання української мови в урядах був міністерський розпорядок, який дозволяв урядовцям у відповідях та в листуванні з українцями вживати кирилиці. Не наказував, тільки дозволяв. В передовій статті про цю справу „Діло" писало:

„Ми не хочемо ласки ц. к. урядника, але домагаємося, щоб ми не були гірші від інших, щоб і для нас м у с і в ц. к. урядник написати, як ми хочемо, як це діється у всіх інших коронних краях. Дотичний міністерський розпорядок, повинен бути скасований або змінений в дусі повної рівноправности і то в короткій дорозі, в дорозі нового міністерського розпорядку".

ГРОМАДСЬКІ ВИБОРИ В СТРИЮ.

„Зі Стрия пишуть нам: При виборах до міської ради в 1-шому колі перейшли, не вважаючи на сильну контраґітацію п. Попеля і товаришів, з руських кандидатів п. Іґн. де Равич Левицький, вислужений староста і п. Володимир Гузар, судовий адюнкт".

НОВИЙ ЛІКАР В КАЛУШІ.

„В Калуші поселився лікар д-р Іван Куровець, що скінчив медичний виділ у Відні, бувший голова Т-ва „Січ".

ЗАЯВА ДОВІРЯ ДЛЯ БОЛГАРСЬКОГО УРЯДУ.

Болгарський премієр Кіоссеіванов відповів у парляменті на кілька інтерпеляцій у справі положення держави; тоді парлямент більшістю голосів висловив урядові вотум довіря.

—o—

ПРОВОКАЦІЙНІ ЛЕТЮЧКИ.

Як подає пресове бюро Карпатської України, ворожі карпатоукраїнській державности елементи розкинули по всьому краю летючки зі закликами до виступів проти державної влади. Ці заклики не мали ніякого успіху.

Українська Національна Рада, яка з цими летючками не має нічого спільного, закликає населення віддавати органам безпеки людей, які поширюють ці летючки.

—o—

ПАЛЕСТИНСЬКІ АРАБИ-ХРИСТІЯНИ СОЛІДАРИЗУЮТЬСЯ З МУСУЛМАНАМИ.

Провідники арабів-християн видали відозву, у якій солідаризуються з рештою палестинських арабів та підкреслюють свою єдність з ними. Відозву підписав католицький епископ Гаяр, в імени протестантів Фарай Алла, в імени латинників Рок.

„Союзницька мапа".

В останньому числі паризької „Ілюстрасіон" уміщено мапу національностей Середущої Европи. „Польска Збройна" пише так про цю мапу:

„Заломання французького мапографа переходить в якусь аберацію, яку можна пояснити або якоюсь зажертою ненавистю до Польщі, або оглядами, що давніше дзвеніли, а нині — приємно шелестять. Виключаємо ненависть, бо цеж йде про великий тижневик, що репрезентує поважний відлам французької опінії, а що не вміємо „вішати собак" на друзів і не спроневірюємось власним словам, що ми їх задокументували під Липськом в Ельстері, отже не допускаємо, що взагалі можна інакше поводитись.

На цій, на французько-союзницькій мапі, вміщено білорусинів без числа й без міри. Що правда не помонули й поляків та зробили це як з ласки. Проте не домагаємось забагато і дякуємо Господеві, що пан французький картограф не зазначив, що в тих околицях 69 відсотків населення становлять сіро-бурі медведі. Міг би був і таке зробити, і що ми змоглиб проти цього вдіяти? Нічого, бо чейже нераз уже таке бувало...

На південь від білорусинів живуть українці. Їм не пожалувано вже ні місця ні чорток. Коли приглянутись, то українців бачимо під самим Сандомиром і Завихостом, за Красноставом, майже в самім Кракові, а на півночі — в Седльцях, Сувалках та Білостоці, майже — в „лихах курпйовських".

Якщоб ми з такою самою великодушністю хотіли парцелювати французькі землі, то компактна маса альзатців мусілаб доходити до Діжон і Труа, італійці з Сабавдії вдерлисяб до Ліону та Тулюзи, а бретонці, що так по варварськи гноблені, сягалиб аж до Бордо, Тур та Парижа. Не робимо цього, бо хоч ми щедрі, багато щедріші ніж французи, та тільки з власної кишені".

Економічний огляд.

Назрівають важні господарські справи села.

У розгарі важних політичних подій останніх днів не можемо полишати на боці життєвих справ господарських. Коли думаємо про майбутність нашого народу, мусимо рівночасно брати під увагу і господарські потреби та способи, якими можна заспокоїти ці потреби.

Найважнішим господарським питанням є і буде земля. Роздріблення господарств, а рівночасно необхідність збільшити продукцію, щоб прокормити хочби самий приріст населення, висувається на переднє місце і домагається розвязки.

Саме добігає до кінця акція уряду в справі впорядкування ґрунтового податку, цієї головної підстави всіх публичних даний села. Маємо на думці тут клясифікацію ґрунтів. Те, щоб допильнувати справедливе і згідне з дійсним станом переведення клясифікації ґрунтів, є в теперішню хвилину найсуттєвішою господарською справою на селі. Помилка в клясифікації в некористь господаря буде пізніше десятки років тяжіти на господарстві і ледви чи вдасться коли направити. На це ми звертали увагу неоднократно. Де ще ці справи не закінчені, можуть зацікавлені знайти вказівки в книжці „Клясифікація ґрунтів" (купити в „Сільськім Господарі" у Львові попередньо надіславши 1.25 зол.).

Черговою земельною справою, попри парцеляцію не менше важною, є — впорядкування ґрунтових спільнот (громадських пасовиськ та лісів). Вже вийшов закон з 4. V. 1938 р. про ці справи. Завішення його на 3 роки дотично громадського добра (не засервітутових еквівалентів!) та брак виконного розпорядку і докладних міністеріяльних інструкцій дають до деякої міри спромогу самоуправі розглянутись за джерелами доходів на покриття своїх видатків, які досі в доволі значній мірі покривали з доходів із громадських ґрунтів та засервітутових еквівалентів господарів села. Рівночасно непокоїть це господарів, що до втримання ґрунтових спільнот в такій формі і стані, як досі, щоб з хвилиною, коли пічнуть виконувати цей закон, було що порядкувати. Це немаловажна річ. Як читаємо в „Рольніцтві" за 1937 р. у статті інж. В. Арчинського: „Загалнення реґуляції вспульнот ґрунтових", — на тереві Східної Галичини є 372.747 га ґрунтових спільнот, в тім 101.352 га лісів, на Волині ґрунтових спільнот є 124.580 га, а з частиною спільнот на Поліссі — 88.086 га. Разом на всіх землях, де мешкають українські господарі, є 585.413 га. Коли запас землі до парцеляції, за якою ми так побиваємося, у Східній Галичині є ще до 150 тис. га, а разом зі запасом на Волині і Поліссі — 190 тис. га, то наскільки важним повинно бути впорядкування пів міліона га громадських ґрунтів, які є чи пак мають бути власністю господарів. Правда, самоуправні чинники докладають заходів, щоб утримати спільні ґрунти в такому стані, в якому вони є, і щоб ними господарити, але нам повинно бути соромно за стан дотеперішнього загосподарювання громадськими ґрунтами десятками років під надзором і в опіці самоуправи. Такий стан здевастованих „громадських" пасовиськ і лісів мусить змінитися. В цьому має нам допомогти згаданий закон з 4. V. 1938. Громадські ґрунти й ліси згідно з цим законом повинні перейти на власність господарів і повинні бути загосподаровані принайменше так, як усі інші ґрунти в селі. А покищо задержати ґрунтові спільноти і їх не збуватись. Там, де хочуть прискорити впорядкування, а властиво поділити громадські ґрунти між управнених господарів, можуть це зробити негайно через комасацію ґрунтів.

Щораз то більше дозріває в нашому селі ще одна важна земельна справа. Господарський поступ села в останніх десятках років, головно після світової війни, завдяки розбудові пляної праці наших господарських установ, в першу чергу „Сільського Господаря" і кооперації, пішов значно вперед. Уліпшене збіжжа, значне збільшення продукції молока завдяки уліпшеній годівлі коров та поширенню паш, орґанізований збут збіжжя, яєць, дробу, тварини завдяки пляновій агрономічній праці, — це свідоцтва господарського поступу села. Господарська освіта села теж значно зросла. Але супроти наших господарських можливостей — це **дуже малі осяги.** Коли в Німеччині на гірших землях збирають з 1 га — 21 м. сотн., а в нас —10 , жита — 17 м. сотн., а в нас — 11, ячменю — 20, а в нас — 11, бараболь — 155, а в нас 120, цукров. буряків — 275, а в нас — 186 м. сотн., **то які великі ще можливости перед нашим селом! Майже вдвоє можемо збільшити наші доходи.** А чи наш селянин цього не хоче? Чи в теперішній дійсности нашого села — це можливе?

Наш селянин у порівнянні до інших селян дуже поступовий і працьовитий. Але при такому стані землеволодіння, як його маємо, це дуже трудне, а то й неможливе. З одної сторони перешкодами в цьому є брак доброї комунікації і за високі ціни господарських машин — знаряддя, насінь, погноїв тощо. На поправу цих умовин маємо незначний посередний вплив. Важнішими є внутрішні перепони в самому господарстві. Роздріблення господарства, роздріблення нивок у господарствах, видовжена шахівниця ґрунтів, далека віддаль поодиноких занадто малих нивок, порозкиданих нераз на просторі багатьох кільометрів — просто фізично не дозволяють приноровити наше господарське знання у практиці. Як можна виорати чи взагалі добре справити вузеньку ниву та її засіяти сівалкою, а кілько часу тратимо на ходження до тих нивок. Як можна управляти на них багато окопових ростин, що є конечне в плодозміні. А тільки плодозмін запевнює високі і певні збори.

Ті справи вже доволі дозрівають у нас і стають бути предметом нашої щоденної застанови.

Єдиним ліком направи такого землеволодіння є **неподільність господарств і комасація ґрунтів.** Без перепровадженої комасації, а з нею поділу спільнот, меліорації та доповнення малоземельних господарств — не може бути мови про піднесення продукції. Це давно зрозуміли на Заході, це переводять масово в Польщі. За останніх 17 років скомасовано в Польщі понад 4 міл. га на всіх 11 міл. га, що вимагають комасації — отже 38 прц. всіх ґрунтів. На Волині скомасовано 56 прц., на Холмщині 2/3 всіх ґрунтів. Зрозуміємо, чому тепер там заможніші господарі. А в нас, у Східній Галичині, скомасовано 26 тис. га на всіх 3 міл. га, або ледви 0.7 прц. Тому мусить бути в нас і гірше у такомуж відношенні.

Не місце в короткій статті докладніше обговорити питання комасації. Але надходить зима, довгі вечорі. Господарі майже щодня сходяться, як не в читальні то в кооперативі. Треба використати **ці предовгі вечорі** та з[illegible]місць вести зайві балачки обговорити порушені повище справи. Ті справи вияснює книжка видана „Сільським Господарем" „Комасація ґрунтів" (1.25 зол.). Там обговорені докладно з подробицями і спільноти і меліорація і парцеляція, ба навіть родинні поділи при комасації, реґуляція табулі, тощо.

Всі ці справи важні без огляду на політичні події. Вони мусять бути розвязані. Тому треба ближче ними зацікавитись, їх проаналізувати та братися переводити самим. Ліпше їх собі самим впорядкувати, ніж має хтось сторонній нам непригoтованим наказати це згори.

Інж. І. Лапчук.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

СОТЕ ЧИСЛО ЧАСОПИСУ „ТОРГОВЛЯ І ПРОМИСЛ".

Орган Союзу Українських Купців появився в кольоровій шаті й у подвійному обємі, відзначуючи в той спосіб своє соте число. Поміщені в ньому статті: **д-ра В. Щурата, В. Островського, інж. А. Міляничa, д-ра І. Грицая, дир. Я. Скопляка, ред. В. Несторовича, м-ра С. Кальби, інж. Деревяна, Д. Конюха, А. Курдидина й ін.** На особливу увагу заслуговує статтю **д-ра В. Щурата** п. н. **„Перед великими роковинами"**, поміщена під великою репродукцією старого рисунку святоюрського ярмарку. Читаємо в цій статті м. і. ось-що: Сьогодні сміло можна сказати, що в нас, поза межами придніпрянської України, до кінця XVIII. ст. **наше міщанське купецтво відограло в національному житті першорядну ролю.** Йому й тільки йому треба завдячити реституцію скасованого епископства з новим осідком у Львові 1539 р. Не менш важним тут повинно бути й те, що не звідки інде, тільки зі сфери львівського українського купецтва вийшов перший наш епископ після 125-літньої анархії в церковному житті. Був ним один з найвизначніших українських купців по званню Макарій Тучапський, поставновлений на епископстві 1539 р. київським митрополитом Макарієм ІІ-им за згодою польського короля Жигмонта І. Вище згаданих двох фактів — читаємо дальше — вистало6, щоб **із найближчим 1939 роком звязати великі 400-ті роковини не тільки нашого львівського епископства, але й подвигу львівського українського купецтва.** Самеж наше купецтво може з наміченими роковинами звязати й фактичне **піднесення свого стану у Львові.** Добачує його автор в оживленні святоюрського ярмаркового руху. Представлення цього руху заповідає д-р Щурат в окремій книжці. Видасть її Союз У. Купців у Львові.

У статті Я. Конюха про попередні заходи СУК мати власний часопис є також **подяка для „Діла"** за те, що воно поміщувало матеріял для купців заки ще появилась окрема купецька газета.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

„ПОЛЬСКІ КРЕДИТ БЕЗПРОЦЕНТОВИ".

Акція творення щораз більше варстатів праці виявляє в поляків щораз більший розгін. Ми дістали обіжник про недалеку появу 1-го числа місячника під виписаним тут наголовком. Часописом буде опікуватись почесний редакційний комітет із цілої Польщі. В нас на жаль справа безвідсоткового кредиту не пішла дальше найскромніших початків.

ЛОВЛЯТЬ НАЇВНИХ КАНДИДАТІВ НА „ДИПЛЬОМОВАНИХ БУХГАЛЬТЕРІВ".

Від „Звйонзк-у Ксєнгових" дістали ми довшу статейку на тему **несовісної реклями курсових підприємств** для „фабрикації дипльомованих бухгальтерів". За браком місця реферуємо тільки коротко зміст цієї статті:

Від довшого часу професійні організації книговодів ведуть акцію для розвязки питання „хто може бути книговодом" на підставі відповідного закону. Тому, що такий закон дотичив би 30.000 працівників і вимагав би від них відповідних кваліфікацій (цензусу), зявилися несовісні підприємці, що основують курси і **добре на них заробляють,** бо нібито загрожені в зарібкуванні книговоди платять кожну суму.

Цим надужиттям — читаємо в надісланій нам статті — повинна занятись освітня влада дуже енерґійно. Нема тепер у Польщі закону, що давав би титул дипльомованого чи навіть звичайного книговода. Через те згадки в реклямах про „дипльомованих бухгальтерів" є надужиттям для наживи. Закон, який має появитись, не буде мати завданням усунути тисячі людей від праці в книговодстві. Книговоди повинні про все інформуватись **тільки в професійних організаціях** і користати з курсів, що їх вони ведуть чи поручають. (Пригадуємо, що також українці мають проф. організацію, як секцію при СУПРУГ-у).

СВІТОВА ХРОНІКА.

ФРАНЦІЯ ВІДБУДОВУЄ СВОЄ ГОСПОДАРСТВО. — ДЕКРЕТИ МІНІСТРА РЕНО.

Як ми вже подали на цьому місці — Франція робить **відворот від господарської системи,** яку завели ліві чинники з людового фронту, що були недавно при владі. Проголошені тепер у низці декретів міністра фінансів Рено **реформи** приковують увагу не тільки мешканців Франції, але викликують сензацію також скрізь поза її межами. Йде не тільки про те, наскільки нові господарсько-політичні засоби виявлять свою **конструктивну силу** в оздоровленні французької економіки, але також і про те, чи вдасться теперішній владі приборкати французький світ праці, що взадалегідь **вороже поставився до намічених реформ.**

Становище цього світу праці є оправдане тим, що декретова діяльність мін. Рено ліквідує деякі важні права, осягнені в часах влади людового фронту, в першу чергу **40-годинний тиждень праці.** Також величезне **скорочення буджетових видатків,** шляхом закинення широко досі закроєних публичних робіт і скорочення платень у державній адміністрації та в державних підприємствах, кладе кінець легким і розмірно високим заробіткам. **Буджет,** поставлений на чолі реформістичної акції уряду, також у намічених приходах непопулярний: **підвищені посередні і безпосередні податки** вдарять сильно по кишенях усіх громадян. Але уряд який поставив собі завданням перевести санацію фінансової господарки і виробничої спроможности Франції не може мати популярности в країні, здеморалізованій щедрістю державного скарбу в недавних ще днях і соціяльними експериментами, які йшли так далеко, що впровадили аж два дні відпочинку в тижні.

Ревальоризація золотих засобів, що її проголосив тепер уряд, має вичистити державну табулю від зобовязань у Банку Франції. Кредити цього банку, абсорбовані у значно меншій мірі державою, підтримають приватну господарку, якої значіння новий уряд знову поставив на належне місце, повертаючись на опущені позиції господарського лібералізму, очевидно в межах, що їх допускає теперішня дійсність.

Сторінка без політики.

Хірурґічне знаряддя для бактерій.

Від десятьох літ незвичайно інтенсивно працював французький технік та дослідник дрібних організмів де Фонбрюн над своїм незвичайним винаходом. Останніми днями він осягнув свою мету — виконав хірурґічні прилади такі мікроскопійні та прецизні, що можна буде ними розтинати бактерії і поодинокі клітини організмів.

Цей винахід французького вченого причиниться безсумніву до поширення людського знання про найдрібніші організми та про будову клітин. Досі бактеріольоґ, чи природник міг при помочі мікроскопу тільки обсервувати дрібні організми, але не міг робити з ними ніяких дослідів. Тепер учені зможуть виконувати вівісекцію бактерій. Найбільші трудноші винаходу де Фонбрюна були в тому, що важко було виконати такі прилади, якими можна булоб зробити мікроскопійне хірурґічне знаряддя. Більшість тих приладів зробив він з незвичайно тоненьких шкляних ниточок. Ці прилади — це ріжних форм голки й гачки. Скальпель, який назвав винахідник „мікро-маніпулятором", зробив він зі сталі. Нечувану перфекцію та прецизність цих приладів можна собі усвідомити, коли довідаємося, що шкляні голки мають ледви одну тисячну міліметра проміру та, що ніяк не можна побачити їх голим оком.

Секції бактерій.

Винахідник випробував свої прилади у дослідах зі славним бактеріольоґом д-ром Командон. Досліди виявили, що ці прилади дають змогу виконати цілу низку незвичайно цікавих експериментів, що відкриють неодну тайну поборювання ріжних недуг. Незвичайно важне й те, що ці прилади дають змогу переводити досліди над поодинокими бактеріями; можна буде випробувати, який вплив мають на бактерії дезинфекційні засоби та можна буде перевести їх секції. Поодинокі клітини можна буде також розкладати на їх складові частини, що знову дасть змогу точно обсервувати їх життя.

Секцію бактерій переводитимуть у малій 3 цм. обему, каплі оливи, яка мусить бути чиста і прозора. Це буде для бактерій операційна саля.

Винахід де Фонбрюн знайде пристосування не тільки в медицині, бактеріольоґії та біольоґії, але й у промислі при дослідах над ріжними матеріялами.

Пахощі на знимці.

Атракцією цьогорічної фотографічної вистави у Льондоні, яку улаштувало товариство світливців — це безсумніву дві знимки; на одній закріпив фотоґраф... запах лілеї, на другій — запах камфори. Обі світлини — це твір відомого французького фотоґрафа Ф. Брайтенбаха та професора Г. Дево, які виконали їх по довгих приготуваннях. Ці знимки дуже дивні так, що хто не знав їх тайни, ніколи не відгадав би, що вони собою уявляють. На одній світлині доглянув би він тільки щось, що скидається на кратери на місяці, на другій щось як пляму оливи на мокрім тарелі.

В поясненнях до вистави помістили цілу статейку про ці знимки. Пахощі — це ніщо інше, тільки незвичайно малі частинки деяких субстанцій цього тіла. У спеціяльних умовинах та при застосуванні дуже прецизних обективів, можна ці частинки сфотоґрафувати. Якщо субстанцію, яка виділює пахощі, замкнемо в комірці обему ледви кількох міліметрів та поставимо на площині, покритій живим сріблом, на поверхні живого срібла повстане осад — мікроскопійна верства частинок матерії, яка виділяє пахощі. Якщо поверхню живого срібла покриємо тоненькою верствою тальку, осад тих частинок залишить виразні висліди, які можна відфотоґрафувати при помочі мікрофотоґрафії. Знимки на льондонській виставі є саме такими фотоґрафіями пахощів лілеї та камфори.

Борони Боже, не стань президентом.

Еміль Людвиг, який мав недавно в Парижі відчит про Рузвельта, оповідав, що Рузвельт залюбки повторює таке речення: „Я лиш один раз у житті дістав добру раду і тієї не послухав".

Історія доволі цікава.

Маленький Франклін мав тоді всього пять літ. Батько привів його до Білого дому до старого Клівленда, якого тільки що вибрали удруге президентом.

Клівленд погладив хлопчину по личку:

— Чогож тобі побажати? Будь мудрий, рости батькам на потіху і слухай їх. Може станеш колись великим ученим добродієм людства.

Відтак нахилився над хлопчиною і таємничо з виглядом заговірника шепнув:

— Одно лиш завжди памятай: Не дай, Боже, щоб ти став колинебудь президентом Злучених Держав.

Хто був би найкращим президентом Франції?

Оригінальне інтервю.

„Якби ви мали право вибирати президента французької републики, то на кого ви голосувалиб?"

Вибори на французького президента відбудуться на весну чергового року. Такий запит поставив радіорежисер Жорж Траші пядесяти чільним парижанам.

У відповідях споминали доволі часто прізвище Еріо та князя Ґіза, претендента до французького королівського престолу.

П-і Рашіль домагається для добра держави „не президента, а тирана". Клемен Вотель поставив кандидатуру Моріса Шевалє, який один міг би „обєднати серця".

Справжній приклад подружньої любови дала одна відома письменниця, яка заявила, що на її глибоке переконання найкращим кандидатом на президента був би її муж, теж письменник.

—o—

Фарма щурів.

Щурячих шкірок уже віддавна вживають до прикрашування жіночих одягів.

Очевидно лиш на прикрасу, бо тепла дають ті шкірки небагато. В околицях Шікаґо уладили зразкову фарму для розведення щурів, які дають таку шкірку, що вона може зовсім добре суперничати з котом. Ціна тієї шкірки теж не дуже приступна.

Думка, що прийшла до голови власникам фарми зовсім проста: вона спирається на природному інстинкті всього живого пристосовуватися до окруження. Щурі мають холодну шкірку-футерце, тому що вони живуть у розмірно теплих норах.

В Шікаґо розводять їх у великому леднику, в якому постепенно обнижують температуру. Перше покоління щурів у нових умовинах вийшло зовсім звичайне і майже ціле вимерло. Чергове покоління вже пристосувалося до нових умовин. А рік пізніше щурі мали вже такі шуби, що їм ніякий мороз уже не був страшний.

Тепер на шікаґівських щурів величезний попит і можна сподіватися, що серед підприємчивих американців знайдеться чимало таких, що будуть цю спробу наслідувати.

Креноліни знову стануть модні.

З Льондону повідомляють, що королева Єлисавета рішила відновити моду, яка користувалася великою популярністю за часів королеви Вікторії. Перед кількома днями королева зявилася в театрі „Колісей" в сукні з невеликою креноліною. Очевидно всі пані негайно звернули увагу на сукню королеви.

На обіді, який уладили в Льондові в честь румунського короля, у сукнях із кренолінами зявилися не лиш усі дами двору, але й жінки послів та інших запрошених гостей.

Праський центральний парлямент затверджує карпато-українську автономію

ЗАКОНОПРОЄКТ МІН. РЕВАЇ У КОНСТИТУЦІЙНІЙ КОМІСІЇ.

Пресове бюро Карпатської України повідомляє в радієвому комунікаті:

Міністр Ревай зложив у праському парлямент законопроект про автономію для Карпатської України. Цей законопроект уже розглянула ініціятивна комісія парляменту та передала його конституційній комісії.

В пятницю в 15. годині збирається парлямент на пленарне засідання.

Парлямент ухвалить закон про автономію для Карпатської України у приспішеному темпі.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА НА ТИХ САМИХ ПРАВАХ, ЩО СЛОВАЧЧИНА.

Законопроект передбачує поширення постанов про автономію для Словаччини також на Карпатську Україну з тим, що де у тексті вживається слів „Словаччина“, „словаки“ і т. п., прийде на їхне місце „Карпатська Україна“, „українці“ і т. п.

Доки сойм Карпатської України не визначить виконавчої влади, державою буде кермувати теперішній уряд.

Влада Карпатської України уладить перші вибори до сойму; виборче право буде те саме, що у Словаччині.

Влада Карпатської України устійнить нову столицю держави.

З польської преси.

За що така кара на Войцеховського?

Мабуть ніхто не такий радий з провалу озонівського кандидата до сойму у Львові Войцеховського, як львівські ендеки та їх орган „Слово Народове“. Безпосередньо після виборів вмістило воно про той провал статтю п. н. „Помста виборців у Львові“. Сьогодні — „Слово Народове“ (ч. 328 з 17-го листопада ц. р.) маємо другу статтю на цю тему п. н. „Львів задемонстрував проти польського українофільства“. Її автор — відомий п. Роек — твердить, що провал кандидатури Войцеховського у Львові — це наслідок демонстрації польських виборців проти того чолового кандидата Озону за його українську політику. Як виходить з наголовка то навіть українофільську. Сміх людям сказати! Войцеховський та українофільська політика!

„Випадок хотів, що українські справи актуалізувалися у виборчому періоді з дня на день. „З приводу подій на Закарпатській Руси в тутешньому українському громадянстві далося зауважити схвилювання“ — заявив на пресовій конференції 3-го ц. м. львівський воевода Білик. Отже було схвилювання в українських колах, були маніфестації, дійшло до схвилювання й маніфестацій польського громадянства. До цього схвилювання причинилися у великій мірі стріли у підльвівських Гаях в останніх днях жовтня. І коли один з вищих державних урядовців у Львові — зпоза політичної адміністрації — у приватній розмові заявив одному з редакторів „Слова Народового“, що тутешне польське громадянство по тих стрілах тим численніше піде до виборчих урн, стрінувся з протилежною думкою. В редакції оживлено дискутували над думкою того урядовця і погодилися, що він не оцінює влучно стану загальної опінії.

„Хід і вислід виборів у Львові підтвердив наші передбачування. Згідно з офіційними числами в одній із львівських округ стануло до урн 38% виборців, в другій тільки 34%. А ті, що пішли голосувати, задемонстрували проти чолових кандидатів, роблячи їх відповідальними за все, що тутешне громадянство болить, отже і за політику супроти українства. Львів заявився проти тієї політики, яка — врештою може бути — полягає на браку якоїсь зясованої політики!“

Чомуж за брак зясованої політики у відношенні до українців заплатив Войцеховський, якраз Войцеховський, що так голосно зясовував свою „українофільську“ політику в попередньому соймі? Пан Роек каже:

„Що більше, Львів не дав звестися оманам і заявам на словах. П. Войцеховський дуже гостро — але й незручно — виступив у попередньому соймі проти митрополита Шептицького. Але це були тільки слова, які пізніше сам п. Войцеховський заперечив, заявляючи в тому самому соймі, що засадничо признає українство. Виявилося, що львовяни мають гострий дотеп, щоб відріжнити слова від чинів. Не хочемо цим сказати, буцімто п. Войцеховський в українській справі зробив щось з польського становища негативного. В кожному разі певне, що не зробив нічого позитивного і взагалі нічого не зробив і за те впала на нього, як на чолового кандидата наскрізь політичного, ціла відповідальність і вся ненависть“.

Це становище п. Роека не нове. Ясно, що не може бути вдоволений з соймових протиукраїнських виступів б. посла Войцеховського той, хто не тільки похвалює але й солідаризується з тим, що робила ендецька молодь у Львові в перших днях цьогорічного листопада. Це є чин, якого п. Роек так дуже прагне.

—o—

„Креси“ мають свій специяльний ритм.

„Век Нови“ (з 18-го листопада ц. р.) у статті п. н. „Престорога і заспокоєння“ пише, що воевода Білик у своїй промові 11-го листопада сказав „слова потрібні і вартістю рівні чинові“.

„Треба було пригадати українській людности, що „даремні і пусті будуть завжди намагання, щоб приналежність тих земель до Польщі могла бути проблемою.“ Останні великі переміни в Европі — каже автор статті — викликали серед української людности надії та розбудили вижидання. Українська людність переконана, що доля Чехословаччини — це не фінал одного історичного процесу, але вступ до нього і заповідь дальших змін, що мають охопити держави і народи.

„І саме тим людям, які затрачують рівновагу на саме слово Хуст чи о. Волошин, треба промовити до розсудку і сказати, що Месія не тільки далекий і в цій хвилині дуже заабсорбований паленням божниць, але що тут, найближче, є Польща. І що Польща — це не Чехословаччина і Східна Галичина — це не судетська країна. І що така чи інша Закарпатська Русь може бути для нас менше чи більше вигідна, але в ніякім і найгіршім випадку не відверне вона історії, яка для Східної Галичини видала свій остаточний присуд.“

Автор статті підкреслює, що поляки мають право, як зробив це воевода Білик, перестерігати українців в імя польсько-українського співжиття „перед спекуляціями, які кінчаться банкроцтвом, що поглиблює ідейний та організаційний хаос серед українців“.

„Підставою польсько-українського співжиття, що є необхідністю тієї землі, є переконання про сталість теперішнього ладу. Віра в його тимчасовість убиває співжиття і створює боротьбу, що може принести тільки одне: руїну.“

Автор статті одобрює теж ту частину промови воеводи Білика, в якій він спамятував польську молодь,

„якої реакція в перших днях листопада мусіла би випасти інакше, якби та молодь зясувала собі, що не бореться на розгорілій редуті, але є частиною великого і владного народу, відповідальною також за гарячі відрухи. Свідомість факту, що Львів і Східна Галичина є і будуть інтеґрально злучені з Річипосполитою, що ніяка сила цього не змінить, що тут ніщо не хитається, що ті демонстрації, які йдуть від св. Юра, можуть викликати спожаління і несмак, але не заслуговують на святий гнів, свідомість усіх тих правд безсумніву заощадила би місту випадків, якими українська пропаґанда намагається сьогодні виказати, що ця земля горить і трепече від струсів.“

Слова воеводи Білика — пише „Век Нови“ — мали заспокоїти теж польське старше громадянство перед „психозою тимчасовости і плинкости“.

„Всі ті, що переносяться до Познаня або Кракова часто не скривають пільги, що ось нарешті житимуть у спокою. Ті, яких доля звязала з селом або малим містечком, глядять на Львів, як на азиль. Тим усім п. воевода каже: „Даремний острах за південно-східні землі“.

„Век Нови“ кінчить свою статтю, що хто прагне спокою, то не зазнає його на „кресах“, бо „креси“ мають свій специяльний ритм. „Хто — пише він — не доріс до міри „кресів“, нехай утікає під охорону краківських крипт, але ті, що тут лишаються, можуть вірити словам, сказаним 11-го листопада: ніяка сила не відірве нас від Польщі, Польща ніколи не допустить щоб ця земля мала стати „проблемою“.

—o—

ЧЕСЬКІ УРЯДИ МУСЯТЬ ВИЗНАВАТИ НАЗВУ „КАРПАТСЬКА УКРАЇНА“.

Міністр Черни приняв у Празі делеґацію українських установ, яка предложила йому меморіял з домаганням, щоб у Чехословаччині впровадити загально назву „Карпатська Україна“. Мін. Черни заявив, що чеські уряди не будуть робити ніяких труднощів з уживанням назви „Карпатська Україна“, заки офіційно затвердить її автономний сойм.

—o—

МІН. ХВАЛЬКОВСЬКИЙ ВИЇДЕ ДО БЕРЛІНА ЩОЙНО НА ДРУГИЙ ТИЖДЕНЬ.

При кінці цього тижня мав мін. Хвальковський виїхати до Берліна. Як говорять у Празі, цю подорож переложено на першу половину найближчого тижня.

—o—

В ПОНЕДІЛОК ПОХОРОНЯТЬ КЕМАЛЯ АТАТУРКА.

В неділю рано приїде до Анкари специяльний поїзд з домовиною Кемаля Ататурка. На гарматній ляфеті перевезуть її до палати національних зборів і виставлять там.

В понеділок відбудеться похорон з участю закордонних делеґацій. Почесну сторожу буде становити 12-ох ґенералів.

—o—

ЄГИПЕТСЬКИЙ КОРОЛЬ СТАВ БАТЬКОМ.

Єгипетська королева привела на сівт донечку, яку назвуть Феріяль.

Населення Єгипту уладило радісні маніфестації. Бідним роздають харчі й одежу, на майданах уладжують народні забави. Літаки розкидують над краєм летючки з повідомленнями про прихід на світ королівної.

В пятницю відбудеться в Каїрі велика військова ревія.

ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР У РИМІ.

В суботу рано французький амбасадор Франсуа Понсе зложить у Римі дипльоматичні повновласти, заадресовані до короля Італії та цісаря Абісинії.

ГІТЛЄР НА ПОХОРОНІ ФОН РАТА.

В четвер рано відбувся в Діссельдорфі похорон радника німецької амбасади в Парижі фон Рата. На похорон приїхав Гітлер з пресовим шефом Дітріхом та державним секретарем Ганке.

Надгробну промову виголосив мін. Рібентроп.

Чи філія „Просвіти“ у Вашому повіті та читальня „Просвіти“ у Вашій громаді зорганізували вже курси для боротьби з неписьменністю? Такі курси слід організувати таки зараз і скрізь! Учіть неписьменних із книжечки „ДО СОНЦЯ“!

8,000.000 фунтів британського кредиту для Румунії.

ДВІ НОВІ АМБАСАДИ.

Як говорять у добре поінформованих льондонських колах, після візити короля Карла у Льондоні Румунія дістане від Англії 8 мільйонів фунтів кредиту. За 3,000.000 фунтів закупить румунський уряд в Англії зброю, зокрема мотори до літаків, за 1,000.000 — штучні навози в одній британській фірмі. Решту кредиту зужиють на будову збіжевих елеваторів.

Букарештенський щоденник „Романія" повторює вістку, що англійське посольство в Букарешті та румунське у Льондоні піднесуть до ступня амбасад.

„Провідник ОУН комендантом українських боївок на Руси".

Під таким наголовком львівський „Експрес Вечорни" містить таку телеграму: „В останніх днях перебував у Празі відомий український терорист, один з провідників ОУН, Мельник, якого вважають наслідником Коновальця. Відбувши цілу низку розмов з представниками чеських політичних кол, Мельник виїхав на Закарпатську Русь, де має перебрати команду українських боївок".

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ РЕГЕНТ У ЛЬОНДОНІ.

Югославянський регент кн. Павло виїхав до Льондону у приватному характері.

—o—

З останної хвилини.

ПРИВІТИ ДЛЯ ПРЕМІЄРА О. ВОЛОШИНА.

Пресове бюро Карпатської України — радіопередача з год. 16.05 дня 18-го листопада — звідомляє, що премієр Карпатської України, о. д-р Волошин дістає звідусіль привітні телеграми та побажання успіхів у важкій праці. Між іншими надіслали о. д-рові Волошинові письмо його колишні вихованці, які пишуть: „Ми ваші вихованці підемо вашими слідами і віддамо всі наші сили на будову нашої держави."

КОРЕСПОНДЕНТ ІТАЛІЙСЬКОГО ЧАСОПИСУ В ХУСТІ.

Кореспондент італійського часопису „Стампа" прибув спеціяльно до Хусту, щоб поінформуватися в урядових колах та самому наглядно переконатися, кілько правди є в усіх вістках часописів, які пишуть про неспокої у Карпатській Україні. Кореспондент побачив сам, що в Хусті панує повний спокій, при чому українська влада присвячує усі свої зусилля на те, щоб наладнати правильне функціонування державного апарату.

„БРЕШИ ТА МІРУ ЗНАЙ!"

Під таким гаслом пресове бюро Карпатської України проголошує, що всі ті вістки, які принесла чужа преса про напад на Хуст та про бої в новій столиці Карпатської України, як теж про голод та холеру, наскрізь неправдиві. В Хусті панує повний спокій і кипить державне будівництво день і ніч.

Українські селяни зловили знову шістьох чужих диверсантів, за яких влада хотіла всім виплатити 3.000 корон, як обіцяну нагороду. СЕЛЯНИ НЕ ПРИНЯЛИ ТИХ ГРОШЕЙ, ЗАЯВЛЯЮЧИ, ЩО ТІ ГРОШІ ЖЕРТВУЮТЬ НА ФОНД РОЗБУДОВИ ВЛАСНОЇ ДЕРЖАВИ. ВОНИ НЕ РОБИЛИ ЦЬОГО ДЛЯ ГРОШЕЙ, ТІЛЬКИ ВИКОНУВАЛИ ГРОМАДЯНСЬКИЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ СВОЄЇ ДЕРЖАВИ.

На території Карпатської України появилися летючки, які закликають людність різати жидів та чехів. Відомо чия це акція. Спікер порадив друкарням, які ці летючки друкували, щоб справили собі українські черенки, бо замість українського „ж" вживали латинсь… і замість українського „е" — обернене російське „є".

ОРГАНІЗАЦІЯ „СІЧ" РОСТЕ.

До організації „Січ" приступило в четвер 736 нових членів, в пятницю до полудня 350.

—o—

НОВИНКИ.

— **Громадяни!** Звертаємо увагу на це, що у Львові при вулиці Собеського ч. 7. є кооператива „Фарбохрим", яка доставляє артикули домашнього господарства, косметику, фарби, та інші товари. Увесь дохід на „Рідну Школу".
1378 1—10

— **З найкращих шкірок футро** — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік осн. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46.
1430 10—2

— **Українські авдиції із закордонних радієвих станцій** слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— **Наймодніші апашки** і шалики дістанете в великому виборі в кооп. „Базар", Львів вул. Руська ч. 3.
2254 1—1

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (256) число „Діла" підпало конфіскаті за один уступ першої вістки „з Антверпії до Хусту і Львова", вістку про диверсантів у Карпатській Україні і закінчення новинки „Далі нападають і побивають українських селян під Львовом".

— **До членів Т-ва „Обнова".** 1) Всі члени, крім нових, обовязані виповнити реєстрац. листки, в домівці Т-ва, кожного дня год. 19—20, найпізніше до кінця листопада ц. р., 2) Найближчі сходини в неділю год. 10.
2364 2-2

— **Поминальне богослуження** за душу бл. п. Михайла Голубця відправиться в неділю 20-го ц. м. в год. 12-ій вполудне в церкві св. Петра Павла, на яке запрошує усіх громадян Львова виділ кружка „Відродження" ім. М. Голубця на Личакові.

— **Вечір пісні, гумору і танку** відбудеться в суботу 26. ц. м. у салі Педагогічного Т-ва при вул. Зіморовича ч. 17. заходом ліги охорони звірят у Львові. По закінченні програми відбудеться дансінг-брідж.

— **Товариство Вакаційних Осель у Львові** подає до відома, що вулична збірка уладжена в дні 23. жовтня ц. р. принесла зол. 329.83. Збірщикам і жертводавцям цею дорогою складає щиру подяку Виділ.

— **Місія в церкві оо. Василіян при вул. Жовківській 36** починається в суботу 19. ц. м. і триватиме до 27. ц. м. з нагоди 950-ліття хрещення Руси-України з такою програмою: В суботу 19. ц. м. по вечірні (год. 18) привітання оо. місіонарів, місійний молебен, вступна наука, спільна молитва, благальна пісня. У днях 20—27. відбудеться три-чотири науки рано і вечором. Перші вечірні науки щодня будуть пристосовані для робітничого стану. Місійна сповідь почнеться 25. ц. м. рано.

— **Святочна академія** — спільне засідання всіх трьох секцій Н. Т. Ш., присвячене світлій памяти акад. проф. д-ра Степана Смаль-Стоцького відбудеться в неділю 20. листопада ц. р. в год. 12-ій вполудне в салі музею Н. Т. Ш. при вул. Чарнецького ч. 26, І. з такою програмою: Вступне слово виголосить голова Н. Т. Ш. проф. д-р І. Раковський, з черги реферат про громадянську і політичну діяльність проф. д-ра С. Смаль-Стоцького виголосить проф. д-р Мирон Кордуба і вкінці реферат про наукову діяльність проф. д-ра С. Смаль-Стоцького виголосить проф. д-р Василь Сімович. У пятницю 18. ц. м. відбулося святочне засідання, присвячене памяти акад. проф. С. Смаль-Стоцького, в Українському Науковому Інституті в Берліні, на якому реферати про наукову і громадянську діяльність проф. С. Смаль-Стоцького говорили: проф. Мірчук, проф. Кузеля і д-р Рудницький.

— **Титул доктора прав і суспільних наук** на правничому факультеті українського університету у Празі дістав у пятницю 18. ц. м. в год. 11-ій передполуднем Павло М. Теняк, родом з Королеви н. Тисою у Карпатській Україні.

— **Хто виграв на льотерії.** В сьогоднішнім тягненні Клясової Льотерії впали м. ін. такі більші виграші: 10.000 зол. на чч.: 93200 97748; 5.000 зол. на чч.: 7696 13098; 2.000 зол. на чч.: 6435 33123 69561 84925 129826; 1.000 зол. на чч.: 435 20188 28836 40490 85559 128447; 500 зол. на чч.: 18363 23319 40344 48528 57598 62975 75345 80487 81017 128543 137755 149294 159069.

— **Масові ревізії й арештування в Перемищині.** В останніх чотирьох тижнях адміністраційна влада перевела в Перемишлі і в повіті низку ревізій й арештувань. Поліція арештувала 26 осіб, з чого по кількаденім перетриманні звільнила тільки три а саме: Повха Івана (селянина) з Бушкович, Галуна Миколу (селянина) з Валяви та абсольвента асекураційної техніки Кохановського Михайла з Дусовець. До диспозиції суду в Перемишлі віддано: студ. Микиту Дмитра з Коровник, студ. Кріля Олексу з Селиськ, селянина Гавдя Василя з Селиськ, купця Голембйовського Василя з Перемишля, купця Глембоцького Павла з Перемишля, шофера Федачинського Петра з Кругеля Вел., студ. Мурдзу Вол. з Бушковичок, сел. Куропася Михайла з Селиськ, селянина Кісіля Кондр., з Селиськ, селянина Стисла Дмитра з Селиськ, селянина Павліша Іллю з Селиськ, інструктора С. Г. Крупу Мик. з Якманич. В арештах городського суду в Нижанковичах перебувають: селянин Грабар Петро з Сіраковець, селянин Яким Гринишин Микола з Клокович, Фенюк Матвій, Юрчак Доротей з Нижанкович, селянин Камінський Петро з Корманич. На поліції в Перемишлі перебувають: м-р Козварський Мирослав і Дашко Іван з Коровник. До диспозиції військової влади віддано студента Ласку Володимира з Перекопаної. В середу 16. ц. м. поліція привезла проф. Козака Богдана з корінної Польщі.

— **Напади на українські установи і крамниці** в Монастириськах уладили напасники в ночі з 12. на 13. листопада ц. р., Напасники вдерлися між іншим до Народнього Дому, в якім є канцелярія філії „Просвіти" і знищили зовсім шафу філії з цілим запасом книжок та акти філії. Крім того напасники здемолювали зовсім складницю Пов. Союзу Кооператив і позривали українські вивіски в українських купців та вибивали вікна в українських адвокатів.

— **Петарди і стріли в Бережанах та в повіті.** Краківський „І. К. Ц." з 18. ц. м. (ч. 319) пише: Петарду, як засіб боротьби з „противником" починають вживати також і на провінції. У Бережанах кинув якийсь чоловік петарду крізь вікно до столярського варстату Михайла Бідули. Знищені — вікно і футрина в дверях. Бідула був тоді на подвірю. В Лісниках пов. Бережани, кинули петарду до помешкання Михайла Танчака. Опісля віддали кілька стрілів крізь вікно. Замах не спричинив більшої шкоди. У мешканні, на щастя, не було нікого.

— **Пожежі в Равщині.** В ночі з 17. на 18. ц. м. невідомі палії підпалили хату Якова Ротгандлера в Білій Пісковій к Магерова, що згоріла до тла. Перед підпалом хати палії попідпирали двері і вікна так, що мешканці ледви встигли вирятуватись, вискакуючи крізь вікно. — В Немирові згоріла тієї самої ночі стайня і стодола Олекси Куліішка. Шкода сягає понад 1.000 зол. — У Мостах Малих згоріла стодола зі збіжжем Василя Чайчуха. Причина пожежі в обох останніх випадках невідома.

— **Повінь фальшивих векслів у Львові.** Влада веде слідство у справі масового фальшування векслів, що появились в останньому часі в банках і в приватних людей. На векслях дуже зручно сфальшовані підписи і печатки жирантів.

— **Страшна катастрофа недалеко Львова.** Коло перестанку Германів на залізничому шляху Львів—Підгайці поїзд, що їхав з Підгаєць до Львова, наїхав на фіру, якою верталася з Львова Марія Оганьчук зі своїм сином Іваном, Олена Бурба, Анна Гринчишин та Яків Пащук. Під колесами поїзду згинула Марія Оганьчук та її син Іван, а інші важко ранені. Їх забрав на поїзд до шпиталю у Львові. Льокомотива покалічила теж важко коні. Влада веде слідство.

— **Влом до кооперативи.** До української кооперативи „Добробут" в селі Буянї, пов. Луцьк, вдерлися невідомі злодії і вкрали товару вартости 430 зол.

— **Перед розвязанням масонських льож у Польщі.** Рада міністрів приняла протимасонський декрет. Декрет заборонить належати до масонських льож і засновувати нові льожі. Всі масонські льожі, які істнують, розвяжуть.

— **Поворот В. Вітоса до Польщі?** Краківський „ІКЦ" з 19. ц. м. пише, що начальна рада „Стронніцтва Людового" звернеться до голови „Стронніцтва Людового" Вінцентія Вітоса з покликом, щоб він вернувся до краю. Кружляють поголоски, що Вітос вернеться до краю і віддасть свою справу вирішенню компетентних чинників.

— **Домагається усунення з помешкання засланого до Берези.** До варшавського городського суду вніс позов власник дому при вул. Зеленій в Варшаві, з домаганням, щоб суд розвязав договір найму з пізваним Маєром Цюком, який перебуває в таборі в Березі Картуській за ….. Суд розгляне позов у найближчих днях.

— **Напади медведів і вовків** на населення … систих околиць не переводиться. Тому в … лудневе-західній частині Румунії влада органі… зує облаву на медведів, що роблять велик…

сьні школи населенню. — На Буковині стадо вовків напало на селянина, який пас коні на полі. Селянин убив три вовки палицею, а інші втікли. Під Ботошанами на Буковині вовк покусав чотирьох синів управителя школи Маколеску, які йшли до школи.

— **Велитенські суми гроша на зброєння.** В 1932 р. зброєння держав світу коштували 3,800,000,000 долярів. У 1938 р. на зброєння видано більше ніж чотири рази стільки, себто коло 15 міліярдів долярів.

— **Великий збір тютюну в Канаді.** Цьогорічний збір тютюну в Канаді обчисляють на 60 міліонів фунтів. Сюди не зачислено тютюну, що його вживають до люльки і тютюну до циґар. Плекання тютюну на більшу мірку стає вже дохідною ділянкою фармерів у провінціях Онтеріо та Квібек.

— **Понад міліон мешканців має м. Монтреал.** у провінції Квібек. Це найбільше місто Канади. Місто має тепер 1,263.000 населення, а з передмістями понад 1,400.000.

— **Новий землетрус** відчуло населення північно-західної частини Японії. Перестрашені мешканці покинули свої доми і бігли на вулиці та площі. Жертв у людях не було.

— **Великий процес** проти ватаги торговців наркотиками почався перед судом у Нюйорку. На лаві підсудних засіло 20 мужчин і жінок. Прокуратор заявив, що всі підсудні були членами великої міжнародньої ватаги, що мала свої філії в Монтреалю, Антверпії, Гамбурзі і в Парижі.

— **Запір.** Передові кліністи посвідчають, що природна гірка вода „**Францішка Йосифа**" є теж для тих, що хронічно терплять, для неврастеніків і жінок скоро і приємно ділаючим прочищальним засобом.

—o—

З театру.

З МУЗИЧНОЇ СЦЕНИ: „ЗАКОХАНА КОРОЛЕВА".

Нововиставлена в міському Великому Театрі оперета „Закохана королева" з музикою А. Бродського має радше форму і тон модерної „муз. комедії". Лібретто, яке написала спілка авторів, не заслуговує на ніяку увагу: це непов'язана збиранина комічних, не завжди цікавих помислів та ситуацій, ельдорадо двозначних дотепів. Більш позитивна частина оперети — це її зручна, доволі здорова музика, трохи віденського, трохи Кальманівського жанру, злегка приправленого, розуміється, „джезом". Але головні ефекти оперети більше зорові, від вистави і сценерії, ніж слухові. З цим всім її мило слухається і оглядається. І тільки тоді, коли дехто з головних виконавців (Дідурівна, Іго Сим, Сирува, Леліва, Шийковська та ін.) хоч на одну мить попаде від фарси і ґротески у більш поважний, претенсійний тон, — зараз таки відчувається неприродна і штучна поза і духова пустка. Коли ця вистава має і здається якийсь час матиме успіх, то це знак, що сучасна наша публіка не шукає і не хоче в театрі якихсь глибших вражінь, а хіба тільки приголомшення їх дешевим сміхом. С. Л.

—o—

З кіна.

КІНО „КОПЕРНИК": „УЛЬТИМАТУМ".

Фільма у французькій мові з відомим німецьким артистом Штроґаймом, відомим з нагородженої французької фільми „Велика ілюзія" і Діттою Парльо. Тема: траґедія сербського старшини вихованого у військовій школі у Відні, що оженився з німкою. Дія — напередодні вибуху австро-сербської війни у 1914 р. у Білгороді, де живе сербський старшина зі своєю жінкою. Їх велику любов нарушують раз-у-раз політичні настрої в сербському середовищі, де населення не скриває своєї ненависти до Австрії. Крім цього сербський старшина, що працює у контррозвідці на австрійському кордоні з доручення ґенерального штабу не може виявити своїй жінці справжньої мети своїх постійних подорожей і місця побуту. Ситуація жінки ускладнюється тим, що в Білгороді живе австрійський журналіст приятель серба та його жінки. Серби підозрівають його у шпиґунстві. У критичних хвилинах, коли видно перші ознаки підготованої війни, віденський журналіст дає докази своєї великої дружби для серба-приятеля та його жінки. Зовсім таксамо як у „Великій ілюзії" вороги, що мають ось-ось почати війну виведені як шляхотні герої готові на особисту, пожертву супроти тих, яких цінять за характер, хоч вони вже стали їх воєнними ворогами. Вся фільма має сильні сензаційні моменти.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Один з більших клопотів.

Майже щодня читаємо в судовій хроніці: стця такого то (імя рек) потягнув суд до відповідальности за українщення назвища. Замість наприклад — Козельскі виписав Козельський, замість Закревскі — Закревський, і так далі і т. д.

Священник спирається на тім, що даний чоловік так називається, суд на тім, що так стоїть у давній метриці і справа лишається невирішена. Очевидно щодо назвища даного чоловіка, бо щодо даного священника, то рідко коли не доходить до рішення. Заходить питання, як чоловік називається так ось називає і як називають його всі односельчани, чи так, як його хтось колись чомусь записав у метриці.

Возьмім приходить хтось до метрикального уряду і просить записати в метрику назвище „Думан". Назвище нічого собі, походить від „думати", само по собі звучне і оригінальне. А людина, що писала метрики, не дочула і вписала „Туман". Назвище по звуку теж нічого собі, але з огляду на зміст трохи прикре. Люди звуть його Думан, а метрика Туман.

Питаю: чи належиться Думанові коректура його назвища?

Знаю випадок, що чоловік називався Миш, у метриці записано було правильно, але на кінці був малий додаток, здається, до вжитку ц. к. австрійського циркулу, німецький переклад: „Мавс". І що скажете Шановні Читачі! З часом слово „Мавс" прилипло до хвоста Миші і зробилося — Мишмавс. Тепер пан Миш, як захоче ревіндикації свого прадавнього назвища, то готов запакувати в гривно-арештовий клопіт кожного, хто видаватиме йому метрику.

Розумію турботу покликаних чинників за те, щоби був порядок у назвищах. До чого воно дійшлоб, клиб кожне покоління інакше називалося. Думаю, що це відноситься так само добре до назвища на „скі" чи „ський", як і до інших.

Дуже часто читаю клепсидри померших громадян Львова і направду: скільки в них криється процесів за самовільну зміну назвищ... „Ян Михайлуф", „Ґжеґож Лісюк", „Максим Тшецяк", „Базилі Чорни" і т. д. Сподіваюся, що прийде час і на такі назвища.

А ось читаю у „Веку" з дня 12. листопада про академію в день Свята Самостійності. Промову мав Оттон Гроссер, диригував Адольф Штадлер, деклямувала Гізеля Пош і Ст. Гудец...

Конче требаб прослідити хто їх назвища так немилосердно знімчив!

Галактіон Чіпка.

✝ Посмертні згадки.

Вчора відбулися у Львові похорони бл. п. Карла Шандровського, директора фінансів в громаді м. Львова, що помер в 56 р. життя.

Покійник був загально відомою людиною у Львові і визначався основним знанням фінансових справ міста, високою культурою, безсторонністю і поведінкою з громадянами, що йому зєднувало загальні симпатії. В. Й. П!

—oo—

Спорт.

ЗМАГАННЯ УКРАЇНА — ЛЄХІЯ ЗНОВУ ВІДЛОЖЕНІ.

ВҐІД львівської округи повідомив СТ Україну, що змагання за мистецтво Окружної Ліґи Україна — Лєхія, визначені на 20. ц. м. не відбудуться. Речинець цих змагань подадуть у пізнішому речинці.

Як мотиви цього відкликання подав ВҐІД те, що в неділю 20. п. м. починаються у Львові паради двацятиліття оборони Львова.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ!

Дописи.

ЯВОРІВ.

Справа істнування двох ґімназій в Яворові. В „Ділі" (ч. 248) з 8. п. м. появився допис з підписом „Поіформований" у справі двох ґімназій в Яворові „Рідної Школи" та С. С. Василіянок. Хочемо дати відповідь п. Поінформованому та його однодумцям. 1) Признаємо, що великою болячкою є істнування двох ґімназій в Яворові, але це не тільки болячка, — це куріоз. 2) Правда, що „Сестри прилюдно не боронятьcя", але ведуть аґітацію в Яворові й в повіті за своєю ґімназією, і тому ми забираємо голос. До цього часу з кол. „Р. Ш." ніхто публично в часописах цієї справи не порушував і робимо це щойно тепер. 3) Усе свідоме українське громадянство Яворова та Яворівщини дуже оґірчене па істнування двох таких самих ґімназій, а не „значна частина яворівського громадянства". 4) Чи дописом п. Поінформованого громадянство Яворівщини успокоїться, дуже сумніваємося. 5) Правду пише п. Поінформований, що ґімназія СС. Василіянок, це не справа особиста, ні самих Сестер, ні директорки, ні учителів, таксамо як і ґімназія „Р. Ш." не є особистою справою ні кружка „Р. Ш.", ні Головної Управи „Р. Ш.", ні директорів, ні учителів, це загально-національна справа і цю справу слід передати рішенню загально-національної опінії українського громадянства Яворівщини та йому підчинитися. 6) Не хочемо торкати теми, чому на дівочу ґімназію СС. Василіянок вибрано саме Яворів, мале містечко з 12.000 населення, де є 7.000 збіднілого українського міщанства. Яворів ніяк не можна рівняти зі Львовом, центром усього українського життя, Станиславовом над Дністром чи Перемишлем, 60.000 містом з багатою землею в околиці над Сяном. Додамо, що „Р. Ш." пішла на уступки СС. Василіянкам у Станиславові, де зникнула свою дівочу ґімназію, хоч вона там істнувала від 1921 р., а ґімназія СС. Василіянок щойно від 1933 р. 7) Не будемо твердити, що ґімназія СС. Василіянок робить конкуренцію ґімназії „Р. Ш.", але це факт, що з 1933 р., як заснована ґімназію СС. Василіянок, то найбільший контингент до І-ої кляси дали учениці з ґімназії „Р. Ш." Яким способом — цього не торкаємось? 8) Правда, що СС. Василіянки вже майже 100 літ вели середню школу, але перед 1933 р. була це фахова школа, себто дівоча учительська семинарія, а не загальна освітня ґімназія, себто така сама, як ґімназія „Р. Ш." Колиж „Р. Ш." Сестрам Василіянкам пропонувала, щоб вони заложили якусь фахову школу, нпр. захоронкарську семінарію, чи кравецьку ґімназію, чи іншу, то вони тоді не погодилися на це, хоч у тій справі було кілька нарад, навіть у Львові при співучасти делеґатів Головної Управи „Р. Ш." 9) Дійсно все свідоме українське громадянство Яворівщини, а не лише Яворова, як пише п. Поінформований, бажає, щоб СС. Василіянки змінили тип школи, а не вели загально-освітної ґімназії, бо вже істнує коедукаційна ґімназія „Р. Ш." від 1908 р., себто від 30 літ. На доказ цього на загальних зборах кружка „Р. Ш." дня 16. жовтня ц. р., де було приявних 120 членів і делеґатів кружків „Р. Ш." з сіл, одноголосно принято таку резолюцію: Яворів і Яворівщина за малі й убогі, щоб побіч себе істнували дві такі самі рівнорядні загально-освітні ґімназії, себто СС. Василіянок й „Рідної Школи". Присутні стверджують і заявляють, що нема місця для ґімназії СС. Василіянок. Взивають старшину кружка „Р. Ш." поробити всі можливі заходи, щоб у порозумінні з СС. Василіянками дівочу загально-освітню ґімназію перемінити на фахову середню школу. Тоді все зорганізоване українське громадянство Яворівщини допоможе зорганізувати дівочу фахову середню школу СС. Василіянкам морально й матеріяльно. Це гаряче бажання громадянства Яворівщини. А голос народа — голос Бога. 10) Не перечимо, що деякі батьки бажають посилати свої доньки тільки до дівочої школи, бо вона їм найкраще відповідає, як каже п. Поінформований. Стверджуємо теж, що деякі батьки бажають посилати свої доньки до коедукаційної, бо ця школа їм більше відповідає. 11) Правда, що монастирські школи та інститути інших народів більше дбають про дівчат, але це незаперечний факт, що таку саму опіку мають дівчата й у світських школах, як нпр. у дівочому інституті „Р. Ш." в Яворові під фаховою опікою учительки та Батьківського Кружка. Ми за біді на дві школи. Це прикра, якщо видається тисячі золотих на те саме вивінування кабінетів і т. д. в обох ґімназіях. Навіть поляки в Яворові мають тільки коедукаційну ґімназію. Хоч була тут теж польська жіноча семинарія, але по її ліквідації дівочої ґімназії тут не отворили. 12) Твердимо, що не тільки ґімназія СС. Василіянок приготовляє до „практичного життя", — як пише п. Поінформований — під проводом СС. Василіянок — черниць, але також ґімназія „Р. Ш." виховує молодь до практичного життя під фаховим проводом учителів, учительок і при співпраці Батьківського Кружка. З цього виховання дуже задоволені учениці ґімназії „Р. Ш.", їх батьки і ціле українське громадянство. Про це може кожний переконатися. Це у відповідь п. Поінформованому і тим, що бажають знищити коедукацію в ґімназії „Р. Ш." в Яворові. Крім цього 1) Ще раз твердимо, що в малім містечку Яворові нема місця на дві такі самі загально-освітні українські ґімназії зі загально-національного становища. 2) Фреквенція дівчат в ґімназії „Р. Ш." з року на рік зростає. Тепер ґімназія „Р. Ш." має більше учениць, ніж ґімназія СС. Василіянок, куди ходять доньки тих батьків, що залежні від священиків. Батьки дуже оґірчені на

конкуренцію. 3) Коли учениці з гімназії „Р. Ш." мешкали в інтернаті СС. Йосифіток від 1935 р., де з їх виховання були дуже задоволені: дирекція, учителі і родичі, то в 1937 р. заборонено СС. Йосифіткам вести інтернат для учениць гімназії „Р. Ш." Чому це так сталося в Яворові — відоме всім. 4) Дня 8. вересня п. р. кружок „Р. Ш." дістав наказ з кураторії ві Львова знищити в себе коедукацію, а всі учениці мали перейти до інших гімназій, себто навіть коедукаційних. У цьому наказі сказано, що коедукацію слід скасувати, „бо в Яворові існує коедукаційна гімназія „Р. Ш." і СС. Василіянок з українською мовою навчання". Отже виразно був натяк, що через гімназію СС. Василіянок знищується коедукацію гімназії „Р. Ш." Отже ясно, хто є інспіратором скасування коедукації „Р. Ш.", щоб підсилити дуже слабеньку фреквенцію гімназії СС. Василіянок. Вкінці запитаємо: що станеться, якщо внаслідок скасування коедукації в гімназії „Р. Ш." прийде час, що в гімназії буде мале число учеників і вона впаде. Хто відповідатиме за те, бож гімназія „Р. Ш." не дістає великих підмог з Єпископської Консисторії в Перемишлі, як гімназія СС. Василіянок, а проте навіть при малій фреквенції може спокійно існувати? А чей же й „Рідна Школа" мала б претенсії теж за підмогу з Єпископату в Перемишлі? На закид деяких людей, які журяться долею СС. Василіянок, якщо вони не будуть вести гімназії, відповідаємо, що українське громадянство Яворівщини згодиться, щоб учениці гімназії „Р. Ш." мешкали в інституті СС. Василіянок, якщо з ними прийде до порозуміння.

Яворівець.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Субота 19. XI. год. 7.30 веч. „Галузка розмарину".

Неділя 20. XI. год. 12. впол. „Королевич Рак"; год. 3.30 попол. „Галузка розмарину"; год. 7.30 веч. „Закохана королева".

Український Театр ім. І. Котляревського.

ЖОВКВА:
- 19. XI. Найвірніший чоловік.
- 20. XI. Слово о полку Ігоревім.
- 21. XI. Пригода в Черчі.
- 22. XI. Зоря над Почаєвом.
- 23. XI. Лісова пісня.

З Жовкви іде Театр до Кам'янки Струм.

КІНА.

АПОЛЬО: „Пригоди Тома Соєра" (на основі Твейна).
АТЛЯНТИК: „Алібі".
БАЛТИК: „Навернений грішник".
ВАНДА: „Чарівниця з Салем", „Кід Галагад".
ҐРАЖИНА: „Парижанка" з Даніелею Дарє.
ЕВРОПА: „Вязниця без крат".
ЕМПІР: „Царівна Сніжинка" Вальта Діснея.
КАСІНО: „Товаріщ" (Кольбер, Боєр).
КОПЕРНИК: „Ультимат" з Дітою Парльо та кольоровий додаток.
МАРУСЕНЬКА: „Професор Вільчур".
МЕТРО: „Дівча з Пратеру", „Провалля гріха".
МІРАЖ: „Порт Артур" із Даніелею Дарє, Ад. Вольбрюком.
ПАКС: „Для тебе, Маріє..." (Беніяміно Джілі).
ПАЛЯС: „Границя".
МУЗА: „Розалія".
РАЙ: „Верес".
РІЯЛЬТО: „Я помилився".
РОКСІ: „Олімпіяда"
СВІТ: „Серце і шпада", „Дочка генерала Панкратова".
СТИЛЕВИЙ: „Марко Польо" і ревія з Фалішевським.
ТОН: „Смертельні вороги" (Кен Мейнард), „Шікаго".
УТІХА: „Відділ ославлених".
ХИМЕРА: „Ля Габанера" (Вере Леандер).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вул. Марійська)
Італія: Верона, Мантуя, Озеро Ґарда.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
вул. Коперника ч. 11 (між ф-и Кейм і Син)
„Єгипет: Каїро, Олександрія, Мар-Саба, Теби".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 19. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Розривкова музика, з пл., 11.00 Для шкіл: Співайно пісеньки, 11.25 Пісні без слів, пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Музика у вик. орх., 14.45 Господарські вісти, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Томцьо Палюх на дні моря" авд. для дітей, 15.20 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вісти, 16.25 Літер хроніка, 16.35 Спів. рециталь Вол. Ладиса (тенор) у супр. форт., 17.15 Устрій державних таємниць, 17.25 „Веля коток на плит", муз.-літ. авд., 18.00 Біжучі вісти з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Гутірка, Польська преса у закордоні, авд. для молоді, 19.15 Розр. концерт: орх., П. Крушевський бас, форт., 20.35 Веч. денник, метеорольог. вісти, спорт, програма на завтра, 21.00 Танц. музика, 21.50 Концерт у вик. орх., форт., скрипка, 22.55 Інформ. авдиція, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Танц. музика у вик. орх. (надає Варшава І Рашин).

Неділя, 20. листопада 1938.

7.20 Музика у вик. орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хл. газетка, Огляд ринків рільних продуктів, капеля, спів, 8.45 Ранок хлібороба, Кооперація, 9.15 Трансм. із роковин оборони Львова, 11.45 Освітні авдиції, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. поранок у вик. симф. орх., спів, 13.05 Львів від 1918—1938, відчит през. Ст. Островського, 13.15 Музика у вик. орх., спів, 14.40 Львівський листопад, словно-муз. авд. для дітей, 15.00 „Оборонці" словно-муз. авд., 15.20 Золота книга громад, промова воєводи Білика, 16.30 Класичні строфи, муз. поема Райнольда Гана, на сопран, альт, тенор, баритон і міш. хор у супр. форт., 17.00 „Сонце над морем" авд. К. Бронькчика, 17.30 Концерт орх., хор, солісти, у перерві коло год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 „Гостинниця під левом", авд., 20.10 Спортові вісти, 20.15 Збірні спортові вісти, політ. огляд, веч. денник, звуковий тижневик, програма на завтра, 21.20 Форт. музика, 21.40 Літ.-муз. авд., 22.20 Танц. музика, 23.00 Ост. вісти, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Танц. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 21. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Музика з пл., 8.50 Комунікати з часів оборони Львова, 11.00 Для шкіл: Вчімся віршиків, авд. для молодших дітей, 11.20 Популярні Бетовенові твори, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 13.00 Для купців і ремісників: Відповіди на актуальні питання, Туристичний сезон, 13.30 „Гайди" муз. авд. для гімназій, 14.00 У перспективі 20 літ, 14.45 Господарські вісти, 14.50 Львівська біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для молоді: Листопадовий день 15.30 Сальон. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вісти, 16.15 Суспільні науки, 16.30 Форт. рециталь, 17.00 Про промені радю та Рентгена, 17.15 Оповідання про Баха: „Скритка-музика", 18.00 Біжучі вісти з міста та провінції, 18.05 Львівські наукові варстати: Документи говорять, 18.20 Про генерала Михайла Карашевича-Токаржевського, 18.30 Львівська пісенька історичних упродовж століть, 19.00 Військова авдиція, 19.30 Розривк. концерт, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вісти, спорт, програма на завтра, 21.00 Про почту, 21.10 Спів. рециталь Ади Сарі в супр. форт., 21.40 Літер. новини, 22.00 Історія симфонії, авд., симф. орх., 22.55 Огляд преси, 23.00 Останні вісти, 23.05 Вісти в Польщі у фр. мові, 23.15—23.55 Фрагменти з „Перстеня Нібелюнгів" Вагнера, оп. з пл. (надає Варшава II).

Користайте з небувало дешевої продажі з приводу реконструкції дому і льокалю.
Перфумерія **С. ФЕДЕР**
ТЕПЕР ЛЬВІВ
СИКСТУСЬКА 2.
50 кроків від правого рогу Леґіонів.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 19. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.30 Концерт молоді, 18.00 Муз. дрібнички, 19.45 Веч. гомін, 20.10 21.00 Давні улюблені мельодії, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Концерт симф. орх., 14.10 15.10 Розр. музика, 15.30 Діти грають, 18.15 Розр. музика, 19.00 Пісні, 20.10 21.00 Веселий вечір, 22.30 „Завтра неділя" розр. концерт, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.00 Форт., 21.30 22.00 23.00 24.00 Опера, ГІЛЬВЕРЗУМ І 19.55 20.00 21.00 22.00 23.00 „Фіґарове весілля" оп. Моцарта, ЛІЛЬ 20.00 „Ін ні де картуш" ком. оп. Пієрне, 21.00 Камер. музика, МІЛЯНО 17.15 Камер. музика, 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Тангайзер" оп. Вагнера, РАДІО ПАРІ 18.15 21.15 Пісні, 19.15 Для дітей, 21.30 22.00 Театр Уяви, 23.05 Концерт симф. музики, РИГА 18.25 Лотиська хоральна пісня, 18.40 Лотиська сальон. музика, РИМ 17.15 Танц. музика, 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 Камер. музика, СОФІЯ 17.30 Концерт військ. орх., 18.15 Популярна музика, 19.00 Концерт квартету мандоліністів, 19.30 Спів, 20.00 Скрипка, 20.55 21.00 Концерт, 21.45 22.00 Легка музика, СТОКГОЛЬМ 16.30 Орг. музика, 21.30 Концерт солістів, 22.45 Пісні у вик. вок. квартету.

Неділя, 20. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.30 Бетовенові твори, 18.00 Шубертівський концерт, 19.20 Військ. орх., 20.10, 21.00 Концерт романтичної музики, БІЛГОРОД 20.00 Нар. музика, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 19.00 Концерт форт. дуету з участю Бартока, 20.00 Композиторський концерт Владігерова, 21.30 22.00 Симф. концерт, БРЕСЛЯВ 20.10 21.00 „Реквієм" Брамса, ВІДЕНЬ 9.30 Мандоліністи, 13.00 Розр. концерт, 15.20 Смичк. квартет а-дур Догнанія, 16.00 Орх., сол., 19.00 Воєнні пісні у вик. хору, 20.10 21.00 22.00 „Каліостро у Відні" оп. І. Штравса, КЕНІҐСБЕРҐ 20.10 Симф. концерт, ЛЯЙПЦІҐ 18.40 Концерт квартету, 19.00 Симф. концерт, ЛЯЙПЦІҐ 18.40 Концерт квартету, 19.00 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.00 18.00 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Комедія, РАДІО ПАРІ 18.00 Дитячі пісні, 18.15 19.00 Симф. концерт, 21.15 Пісні 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Дон Паскале" оп. Доніцетія, СТОКГОЛЬМ 16.00 Пісні, 22.30 Скрипка, форт.

Понеділок, 21. листопада 1938.

БЕРЛІН 18.00 19.00 Мельодії пусти, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. музика, ВІДЕНЬ 18.10 „Образки з виставки" Мусоргського на форт., 20.00 22.00 Концерт, орх., хор, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.15 Симфонія е-моль Брамса, ЛІЛЬ 21.30 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.15 Вокал., 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Дон Паскале" оп. Доніцетія, РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 „Ле маркіз де Караба" ком. оп. Г. Гровлеза, РИМ 17.15 Танц. музика, 21.00 Розр. програма, 22.00 Орх. концерт, РИГА 19.15 Лотиські нар. пісні, СТОКГОЛЬМ 13.00 Дитячі пісні, 19.30 Шведська музика XIX ст., 20.40 21.00 „Рози Марі" оп. Фрімла.

БІРЖА

Львів, 18. листопада 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.32—89.85. Доляри америк. 5.31.00—5.28.50. Доляри канад. 5.26.00—5.24.00. Фльорени гол. 290.04—288.00. Франки фр. 14.18—13.98. Франки шв. 121.00—119.55. Фунти анг. 25.3—24.95. Гульдени данц. 10.25—99.75. Корони чеськ. 10.75—10.40. Корони дун. 113.20—111.20. Корони норв. 124.70—12[illegible]. Корони шв. 130.54—128.40. Ліри італ. 19.00—19.00. Марки фінлян. 11.19—10.[illegible]. Марки нім. срібні 92.00—90.00. Тель Авів

Папери.

4 і пів проц. внут. 67.20—65.25. 3 ін. 1 ем. 85.65, серія 92.75, 2 ем. 83.00, серія 91.50, 5. конвер. 67.75, 4 прем. дол. [illegible], 1 консолід. 68.25—66.50.

Акції.

Банк Польський 132.00. Цукор 36.00. Вугіль 35.00—34.50. Лільпоп 88.00—[illegible]. Островець 61.30. Стараховичі 43.50.

Тенденція дещо сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 18. листопада 1938

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3.25 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак. 3.30 зол.
молоко 18—19 сот.
копа яєць 1.55 зол.

Тенденція на масло звишкова, на молоко та яйця сильна.

МЕШКАННЯ

3-КІМНАТНЕ МЕШКАННЯ, комфорт. в середмісті від 1. грудня п. р. до винайму. Відомість „Сільський Господар", Руська 20, телефон 230-55. 2376 1-4

ПОКІЙ, передпокій, кухня, комфорт, власний городчик, до полудня, Островського 17, ріг Потоцького. 2356 2-4

ПОКІЙ кухня 30 зол., бічна Гроховської, 3 мінути від трамваю. Інформує зараз „Трансаквія", Длугоша 1. 2358 3-

КУПНО — ПРОДАЖ

РЕШТКИ на убрання, достатня, тощо доручає дешево МОТИЛЬ, пл. Голуховських 5, І. (над Брандштетером). 1-4

КУХОННІ ВИПРАВИ комплєтні, [illegible] 65.—, алюмінія 99.—, з млинками, [illegible] ком і ін. Рентшнер, Леґіонів 37. 2351 2-3

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

РУТИНОВАНОГО кондицієнта [illegible] [illegible]. Голоситися з точним описом практики до Адміністрації „Діла" під „Провінція". 2318 1-2

РІЖНІ

СИТКА до пудерниць, розпилювачі, випродає дешево Центральна Дрогерія, Львів, Леґіонів 45, напроти Великого Театру. 2138 1-4

УВАГА! Довголітній практикант віденської тапіцерсько-декоративної робітні відчинив власне підприємство під фірмою
І. Бабій ЛЬВІВ, Ленартовича 35
виконує: тапчани, клюбові гарнітури, патентові фотелі до спання і ін. 1-12

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і вошивках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція до	зол. 0.15
купно, продаж, вакансії і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 450.—
Остання сторінка 1/2	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/4	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/8	зол. [illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.